

Jonna Pusa
OPINNÄYTETYÖ

PÄIVÄKODIN LASTEN VANHEMPIEN AJATUKSIA KOTIEN
KANSSA TEHTÄVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ

Sosiaalialan koulutusohjelma
2015- 2017

PÄIVÄKODIN LASTEN VANHEMPIEN AJATUKSIA KOTIEN KANSSA TEHTÄVÄSTÄ YHTEISTYÖSTÄ

Pusa, Jonna

Satakunnan ammattikorkeakoulu

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lokakuu 2015

Ohjaaja: Hautala, Päivi-Maria

Sivumäärä: 52, Liitteitä: 1

Avainsanat: varhaiskasvatus, kasvatuskumppanuus, vuorovaikutus, yhteistyö

Opinnäytetyöni aiheena oli päiväkodin lasten vanhemmille suunnattu vuorovaikutusta koskeva kysely kotien ja päiväkodin välillä. Kysely toteutettiin Sastamalassa sijaitsevan päiväkodin lasten vanhemmille suunnatuin kyselylomakkein syyskuussa 2015. Kaavake sisälsi sekä monivalintakysymyksiä että avoimia kysymyksiä painottuen yhteydenpitoon, vaikuttamiseen sekä tiedonkulkuun. Kyselyn tarkoituksena oli selvittää millä tavoin vanhemmat pitävät yhteyttä päiväkodin henkilökuntaan, kuinka tyytyväisiä he ovat päiväkodin toimintaan ja miten yhteydenpitoa, tiedonkulkua ja vaikuttamista voitaisiin heidän mielestään kehittää. Työn tavoitteena oli tarjota työkaluja tutkittavalle yksikölle, saada esille varhaiskasvatuksessa ja päiväkodissa mahdollisesti esiintyviä kommunikaatiohaasteita, sekä auttaa kehittämään kasvattajien välistä vuorovaikutusta uudelle tasolle.

Opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta käyttäen aineistona aiheeseen liittyviä aiemmin julkaistuja tutkimuksia ja kirjallisuutta, sekä tutkimusosuudesta, joka sisältää koteihin lähetetyt kyselyt ja niiden analysoinnin. Kyselyt lähetettiin koteihin lasten päivähoitoon toimittamisen yhteydessä ja niihin oli mahdollista vastata kahden viikon ajan. Palautus tapahtui nimettömänä päiväkodissa sijaitseviin vastauslaatikoihin tai henkilökunnalle. Vastaajien taustatietoja kysyttiin mahdollisimman vähän anonyymiteetin suojaamiseksi. Kyselylomakkeita palautettiin 11 kappaletta, joka vastaa noin viidesosaa päiväkodin asiakasperheistä.

Kyselyn kautta saatiin selville, että kyseisen päiväkodin lasten vanhemmat olivat melko tyytyväisiä vuorovaikutukseen ylipäätään. Muutamia kehitysehdotuksia ilmeni yhteydenpitoon, asioihin vaikuttamiseen ja tiedonkulkuun liittyen.

PARENT'S THOUGHTS ABOUT INTERACTING WITH KINDERGARTEN

Pusa, Jonna

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Social Services

October 2015

Supervisor: Hautala, Päivi-Maria

Number of pages: 52 Appendices: 1

Keywords: early childhood education, educational partnership, interaction, liaison, co-operation

---

The topic of this thesis was to study communication between parents and kindergarten by using a questionnaire I created. The questionnaires were shared in a daycare center in Sastamala in September 2015. The form included both multiple-choice and open-ended questions, with an emphasis on communication, influencing and the flow of information in daycare. The purpose was to find out how parents tend to keep in touch with the staff, how satisfied they feel with activity in this daycare center and are there some ways how the communication, the information flow and ways of influencing could be improved. The aim was to provide some tools for the daycare center, find some possible communication problems in this unit or daycare in general and help to develop the interaction between the educators and parents to a new level.

This thesis consists of a theory part using previously published studies and based on a literary using previously published studies and literature based on this subject. Then there is a research part that includes queries and analysis. Questionnaires were given to the parents when they came to pick up their children from daycare and parents had two weeks to answer the questions. Returning the form happened anonymously and was made easy with a possibility of putting the forms to locked answering boxes or returning the forms via the staff. The background information of the respondents was questioned as little as possible to protect the anonymity. A total of 11 questionnaires were returned which corresponds approximately to one fifth of the families answering it.

Overall the survey revealed that the parents in this daycare center were quite satisfied with the communication overall. Some development suggestions appeared concerning liaison, influencing and information flow.

SISÄLLYS

1	Johdanto	5
2	Varhaiskasvatus.....	8
2.1	Varhaiskasvatus Suomessa	8
2.2	Varhaiskasvatus, päivähoito ja päiväkotit instituutiona.....	10
2.3	Varhaiskasvatuksen yhteisö, arvot, sekä rooli	14
3	Vuorovaikutus	15
3.1	Vuorovaikutuksen tutkiminen	15
3.1.1	Urie Bronfenbrennerin Ekologisten järjestelmien teorian malli	16
3.2	Vuorovaikutuksen määrittelyä.....	20
3.3	Vuorovaikutus päivähoidossa.....	21
3.4	Kasvatuskumppanuus päiväkodissa	25
3.5	Vanhempien rooli päiväkodissa.....	27
4	Tutkimus ja sen toteuttaminen	29
4.1	Yhteistyöpäiväkotit.....	29
4.2	Kyselylomake ja aineiston keruu.....	30
4.3	Tutkimusote	31
4.4	Analysointi	32
4.5	Tutkimusetiikka	34
5	Tulokset.....	35
5.1	Yhteydenpitokeinot ja tiedonkulku	35
5.2	Yhteydenpidon ja tiedonkulun kehittäminen ja siihen liittyvä vapaa palaute	37
5.3	Vaikuttaminen.....	38
5.4	Vapaa palaute.....	39
5.5	Kehittämisen varaa (?).....	39
6	Johtopäätökset.....	40
7	Pohdinta	40
	LÄHTEET:.....	45
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Varhaiskasvatus on aihealue ja ala, joka elää jatkuvassa murroksessa. Viime vuosien aikana varhaiskasvatustalakeia on uudistettu merkittävästi ja ensimmäiset muutokset astuivat voimaan 1.8.2015. Uudistuksissa varhaiskasvatuksen tavoitteet päivitettiin, mikä tarkoittaa muun muassa vanhempien ja lasten osallisuuden korostamista, sekä vaikutusmahdollisuuksien parantumista. Halusin nimenomaan tehdä opinnäytetyöni varhaiskasvatukseen ja siihen sisältyviin ajankohtaisiin teemoihin liittyen. Olen ollut kiinnostunut kommunikaatiosta ja vuorovaikutuksesta niin kauan kuin muistan. Tämän vuoksi päädyin vuorovaikutuksen merkityksen ja laadun tutkimiseen tässä opinnäytetyössäni. Päiväkotimaailmassa työskennellessäni ja mukana ollessani olen huomannut miten tärkeässä roolissa tiivis ja monimuotoinen kommunikaatio vanhempien kanssa olisi, mutta kokemusteni mukaan tähän panostetaan vaihtelevasti, joskus jopa harmillisen niukasti.

Opinnäytetyöni teoriaosuudessa halusin paneutua varhaiskasvatukseen käsitteenä, meneillä oleviin uudistuksiin, sekä vuorovaikutukseen dialogisen vuorovaikutuksen näkökulmasta. Käytän lähteinäni näitä teemoja avaavia tutkimuksia siten, että ne kuitenkin olisivat varhaiskasvatukseen paneutumattomankin ihmisen ymmärrettävissä.

Opinnäytetyöni tutkimuskohteeksi valikoitui eteläisellä Pirkanmaalla sijaitseva päiväkodi. Minulla oli muutama vuorovaikutukseen liittyvä teema takataskussani opinnäytetyöni suhteen. Oltuani yhteydessä tutkimuksen kohteena olevaan päiväkotiin, aiheeni valikoitui helposti. Kohdepäiväkodissa koettiin olevan eniten hyötyä vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön tutkimisesta. Toiveena oli käsitellä tiedottamista, vanhempien toiveita, sekä heidän arvomaailmaansa. Siis ryhdyin tuumasta toimeen.

Opinnäytetyöni aiheena on selvittää kyselyn avulla päiväkodin lasten vanhempien tyytyväisyyttä päiväkodin toimintaan, miten vanhemmat kokevat yhteistyön sujuvuuden päiväkodin kanssa, millä tavoin vanhemmat pitävät yhteyttä päiväkodin henkilökuntaan ja miten yhteydenpitoa, tiedonkulkua, sekä vaikuttamista oman lapsen,

sekä päiväkodin asioihin voitaisiin kehittää. Työn tavoitteena on myös tarjota tietoa tutkittavasta ilmiöstä päiväkodille, sekä ottaa esille tämänhetkisiä päivähoidossa esiintyviä kommunikaatiohaasteita ja auttaa kehittämään kasvattajien välistä vuorovaikutusta uudelle tasolle.

Aihe on ajankohtainen, sillä varhaiskasvatusta on nyt ja tulee aina olemaan, siihen panostetaan ja se koskettaa lähes kaikkia Suomessa asuvia lapsiperheitä. Tutkimus tukee myös ammatillista kehittymistäni omasta näkökulmastani tarkasteltuna. Hyvin suurella todennäköisyydellä päädyn työskentelemään lasten ja nuorten pariin, mahdollisesti varhaiskasvatuksen saralle.

Aiheesta ei löytynyt paljon aiempaa tutkimusta ja aiemmat aiheesta tehdyt tutkimukset koskivatkin lähinnä tyytyväisyyttä palveluiden kokonaisuuteen tai yksittäisen päiväkodin näkökulmaa.

Hankepaikkani päiväkodissa suoritetaan vuosittain asiakastyytyväisyyskysely, jossa paneudutaan laaja-alaisesti eri osa-alueisiin, kuten hoidon laatuun, päiväkodin tiloihin, viihtyvyyteen ja moniin muihin yksittäisiin seikkoihin, joten edellä mainittuja elementtejä ei tässä tutkimuksessa sen laajemmin otettu huomioon. Tässä opinnäytetyössäni tavoitteena on suorittaa kysely vuorovaikutuksesta ja siihen liittyvistä teemoista. Kysymysten teemat rajasin vuorovaikutukseen ja sitä sivuaviin teemoihin. Päädyn avoimiin kysymyksiin, minkä lisäksi halusin sisällyttää joukkoon myös muutaman strukturoidun kysymyksen. Strukturoitujen kysymysten etuna on nopeus, sekä yksinkertaisempi aineiston käsittely. Omasta mielestäni ne myös tuovat mielekkyyttä ja helppoutta vastaamiseen. Avoimien kyselyjen avulla mahdollistetaan syvällisempi tiedonsaanti. Kyseessä on näin ollen laadullinen, kvalitatiivinen tutkimusote. Kvalitatiivisen tutkimuksen perusidea on todellisen elämän kuvaaminen ilman mihinkään tiettyyn tulokseen tähtääviä ennakko-oletuksia, minkä lisäksi se voi luoda uusia oletuksia mahdollisia kvantitatiivisia eli määrällisiä jatkotutkimuksia varten. Se pyrkii kokonaisvaltaiseen tiedonhankintaan ja aineistonkeruu tapahtuu todellisissa tilanteissa oikeiden ihmisten avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 157). En halunnut koota pelkkää yleistettävää tietoa, vaan halusin todentaa päiväkodin asiakasperheiden omia henkilökohtaisia kokemuksia ja antaa heille mahdollisuuden perustella näkökantansa.

Kyselyt jaettiin koteihin lasten noudon yhteydessä ja ne sai palauttaa joko henkilökunnalle tai anonyyminä niille tarkoitettuihin vastauslaatikoihin sisäänkäyntien yhteydessä. Kyselyihin vastaaminen oli mahdollista aikavälillä 10.9.–24.9.2015. Vastauksia tuli yhteensä yhdentoista lapsen vanhemmalta, mikä vastaa 23 % kaikista asiakkaana olevista perheistä.

Oman kokemukseni mukaan monesti pelkästään vuorovaikutuksen kehittämisellä ja kiinnittämällä huomiota asiakkaiden kohtaamiseen saadaan merkittäviä parannuksia aikaan. Monissa asioissa joudutaan väkisinkin ottamaan liikaa huomioon tehokkuus ja taloudelliset resurssit, jotka pitkälle sanelevat minkälaisia palveluita on mahdollista tuottaa ja miten niitä voitaisiin kehittää parempaan suuntaan. Kehittäminen ei aina vaadi suuria tekoja tai muutoksia vanhaan totuttuun asiaan. Toisinaan hyvinkin pienillä muutoksilla ilman suurta rahallista panostusta voi olla lopputuloksen kannalta suuri merkitys.

2 VARHAISKASVATUS

2.1 Varhaiskasvatus Suomessa

Varhaiskasvatus on kasvatusta, opetusta ja hoitoa, joiden tavoitteena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista, sekä edistää hyvinvointia lapsen etua korostaen Suomessa jokaisella alle kouluikäisellä lapsella on tietyin edellytyksin oikeus saada varhaiskasvatusta. Vanhemmat päättävät lapsensa osallistumisesta varhaiskasvatukseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Vuonna 2014 Suomessa oli kaikkiaan 230 000 lasta joko kunnallisessa päivähoidossa tai heitä hoidettiin Kelan yksityisen hoidon tuella. Yli puolet lapsista tästä lapsimäärästä oli kokopäivähoidossa päiväkodeissa (THL 2014).

Varhaiskasvatuksen vaihtoehtoja Suomessa ovat:

- Päiväkodit

- Perhepäivähoito

- Kerho- ja leikkitoiminta

Myös koulun aloitusta edeltävä esiopetus on toiminnallisesti varhaiskasvatusta. Esiopetukseen osallistuminen on velvoittavaa 1.8.2015 alkaen (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016).

Varhaiskasvatuksessa ja sitä koskevassa laissa on meneillään paljon uudistuksia, joista ensimmäiset astuivat voimaan esiopetukseen osallistumisvelvollisuuden ohella vuoden 2015 elokuusta lähtien. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2016). Lain uudistaminen etenee vaiheittain. Uudet varhaiskasvatussuunnitelman perusteet julkaistiin syksyllä 2016. Uusi laki korvaa aiemman lasten päivähoito-termin käsitteellä varhaiskasvatus. Samoin myös laki lasten päivähoidosta tunnetaan nykyisin nimellä varhaiskasvatustilaisuus. Varhaiskasvatuksen tavoitteet uudistettiin, siten että sekä lasten että vanhempien osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia koetetaan parantaa näiden uudistusten voimalla. Tällä pyritään varmistamaan jokaisen lapsen tasa-arvoinen mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen ja kasvatukseen. Valtakunnallisten opetushallituksen laatimien perusteiden pohjalta laaditaan paikalliset suunnitelmat,

jotka ovat palveluntuottajasta, yksiköstä, ryhmistä ja toimintamuodosta riippuvia. Lisäksi päiväkodissa ja perhepäivähoidossa jokaiselle lapselle laaditaan henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma (VASU) yhteistyössä huoltajien kanssa (Lastentarhanopettajaliitto). Lain mukaan hallitus seuraa uuden lain vaikutuksia laatuun ja ryhmäkokoihin. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden mukaisesti laadittavat paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat valmistellaan siten, että ne voidaan ottaa käyttöön 1.8.2017 alkaen. Huhtikuussa 2016 järjestetyssä ”Missä mennään, varhaiskasvatus?” -tilaisuudessa korostettiin lapsen oikeutta hyvään lapsuuteen. Kasvatuksen ja koulutuksen tehtäväksi on määritetty lisätä maailmaan hyvää, sekä opettaa taitoja, jotka palvelevat niin yksilöä, yhteisöä kuin koko yhteiskuntaakin. Varhaiskasvatuksella taas halutaan turvata jokaisen lapsen oikeus hyvään lapsuuteen. Olennaisessa roolissa tilaisuudessa oli myös lapsen osallisuus ja sen mahdollistaminen myönteisten kokemusten, onnistumisen ja pystyvyyden kautta (Opetushallitus 2016).

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton (JHL) verkkosivuilla on tarkemmin määritelty ryhmäkokoja, ympäristöä, varhaiskasvatussuunnitelmia ja vaikuttamista koskevat ajankohtaiset muutokset. Osallisuuteen ja vaikuttamiseen liittyvistä muutoksista tämän työn kannalta oleellisin lienee se, että varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla. Lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa heidän lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin (Julkisten ja hyvinvointialojen liitto 2016). Heillä kuitenkin on ensisijainen vastuu jälkikasvustaan, joten tämä on mielestäni erityisen tärkeä ottaa huomioon. Oman päiväkotityöhistoriani perusteella valtaosassa yksiköistä panostetaan tähän todella paljon, mutta olen nähnyt myös päiväkoteja, joissa vanhempien osallisuus päiväkodin toimintaan on todella välillistä, suorastaan irrallista. Mielestäni tämä ei ole toimiva tapa lähestyä asioita kenenkään näkökulmasta. Olen vakaasti sitä mieltä, että kodin ja päiväkodin välinen tiivis yhteistyö palvelee kaikkia osapuolia ja tuottaa paljon enemmän positiivista tulosta.

Suomessa jokaisella lapsella on joko rajallinen tai rajattu subjektiivinen päivähoito-oikeus, mikä tarkoittaa, että lapsi voi saada hoitopaikan riippumatta esimerkiksi vanhempien työttömyydestä. Varhaiskasvatuksen järjestäminen on lakisääteinen

kunnan tehtävä ja velvollisuus (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 11§). Varhaiskasvatusta tulee olla saatavilla myös iltaisin, öisin tai viikonloppuisin eri ja sitä voidaan järjestää joko suomeksi, ruotsiksi tai saameksi sekä kokopäiväisenä (max. 10 h/vrk) että osapäiväisenä (max. 5 h/vrk). Myös yksityisillä toimijoilla, erilaisilla järjestöillä ja seurakunnilla on tarjolla varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatus on maksullinen palvelu. Maksun suuruus riippuu perheen koosta, tuloista ja siitä onko kyseessä kokopäiväinen vai puolipäiväinen hoitopaikka. Yksityisillä palveluntarjoajilla maksun suuruus riippuu täysin tarjoajasta. Yksityisen päivähoidon kustannuksiin on mahdollista hakea yksityisen hoidon tukea (Varhaiskasvatuslaki 19.1.1973/36, 11 a § & Opetus- ja kulttuuriministeriö).

Varhaiskasvatuspaikkaa tulee hakea omasta kotikunnasta (viimeistään 4 kuukautta ennen sen alkua). Joskus ennakoimattomien tilanteiden johdosta on mahdollista saada paikka lyhyelläkin varoitusajalla. Tarkat ja ajantasaiset neuvot tulee selvittää oman kunnan kautta. (Opetus- ja kulttuuriministeriö).

2.2 Varhaiskasvatus, päivähoito ja päiväkotitilana

Päivähoito on vakiintunut käytäntö, jonka organisatorinen toteutus ja rakenne ovat kuntakohtaisia. Se on yksi varhaiskasvatuksen toimintaympäristöistä (Alasuutari 2009, 55–57). Päivähoidon järjestäminen on siis jokaisen Suomessa olevan kunnan velvollisuus ja jokaisella kunnalla on oltava oma kuntakohtainen varhaiskasvatussuunnitelma, jossa otetaan huomioon laissa määritellyt päivähoitoa koskevat säännökset. Päivähoidolla on monia erilaisia rooleja, mikä tarkoittaa erilaisissa asemissa ja elämäntilanteissa olevien ihmisten kohtaamista saman katon alla. Institutionaalisessa mielessä tämä tarkoittaa siellä edustavia erilaisia toimijoita tai toimintaryhmiä, mikä sisältää päiväkodissa työskentelevät kaikki eri ammattiryhmät, lapset sekä vanhemmat. Jokaisen roolit ja toiminnot ovat erilaisia, mutta pinnallisella tasolla vakiintuneita. Päiväkotitilana luo tilan ja monet tarvittavat mahdollisuudet lapsen hoidolle, kasvuksi ja kehitykselle. Ohjauksessa ja säätelyssä keskeisen osan muodostavat päivähoidon johtaminen ja valvonta, ja niitä ohjaavat kasvatussuunnitelmat ja ammatilliset ohjeistukset. (Alasuutari 2009, 55–57.).

Erilaiset normit ohjaavat ja säätelevät päivähoitoa, joista merkittävimpänä lienevät tämä jo aiemmin mainittu 1.8.2015 voimaanastunut uusi varhaiskasvatuslaki (ent. Laki lasten päivähoitosta 1973/36), sekä Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. (THL).

Helmikuussa 2015 Mannerheimin lastensuojeluliiton asiantuntijablogissa lastensuojeluliiton pääsihteerinä tätä nykyä toimiva Milla Kalliomaa kirjoitti ennen lakimuutoksia Helsingin sanomissa käydystä keskustelusta, jossa Lastentarhanopettajaliiton puheenjohtaja Anitta Pakanen ja Opetusalan ammattijärjestön erityisasiantuntija Ritva Semi kirjoittivat, varhaiskasvatuksen käsite jää lakiesityksessä epäselväksi, jos kaikkea päivähoitoa kutsutaan jatkossa varhaiskasvatukseksi. Lastenpsykiatri Tytti Solantaus ja psykologi Raija-Leena Punamäki korostivat puolestaan, ettei kasvatusta voi rajata vain ammattilaisten pedagogiseksi toiminnaksi, vaan varhaiskasvatus tulisi määritellä lakiesityksessä perusteellisemmin (Mannerheimin Lastensuojeluliiton blogi.) Kalliomaan itsensä mukaan varhaiskasvatus perustuu pedagogisesti suunniteltuun toimintaan, jossa edellytetään pedagogisen koulutuksen saanutta henkilöä, kun taas päivähoito on lapsen hoivaa ja hänen kehitystään tukevaa kasvatuksellista vuorovaikutusta (Mannerheimin Lastensuojeluliiton blogi).

Kalliomaan blogitekstissä ja siinä käytetyissä viittauksissa korostuu paljon tapetilla ollut moniammatillisuus, jossa asianmukaisen koulutuksen saaneet henkilöt ovat vastuussa pedagogisesta osa-alueesta. Moniammatillisuudella tarkoitetaan eri ammattiryhmien asiantuntijoiden yhteistyöskentelyä. Tällä tavoitellaan myös eri näkökulmien kohtaamista, minkä ansioista kehittymiselle on otolliset puitteet ja jokainen voi oppia jokaiselta jotain. Päivähoidon toteutus vaihtelee kunnittain, mutta merkitys varhaiskasvatuksen toimintaympäristönä on sama. Päiväkodin instituutiossa työskentelee lastenhoitajia, lastentarhanopettajia, sosionomeja, erityisavustajia, johtajia ja myös muita ammattiryhmiä, jotka kokonaisuutena muodostavat varhaiskasvatuksen moniammatillisen työyhteisön. Moniammatillisuutta on kritisoitu paljon ja joidenkin ihmisten mukaan se tuo mukanaan paljon haasteita, minkä vuoksi koulutuksia olisi hyvä yhdenmukaistaa (MLL). Itse koen moniammatillisuuden olevan äärimmäinen rikkaus ja on mahtavaa, kun lasten parissa työskentelee monia erilaisia ammattiryhmiä erilaisella koulutuspohjalla. Näin varhaiskasvatuksessa saadaan hyödynnettyä monenlaisia ulottuvuuksia.

Olen seurannut aihetta tiiviisti koko uudistusten ajan arkielämässä, lehdissä, arkielämässä ja internetissä, joissa uudistuksia on kritisoitu paljon. Monien kantaa ottaneiden mielessä päivähoito ja varhaiskasvatus sulautuvat yhteen. Vaikka nämä kaksi monesti nähdäänkin yleiskielessä synonyymeinä, ovat ne toisistaan erillisiä käsitteitä, kuten Kalliomaakin edellä mainitussa blogitekstissään toteaa. Päivähoito voidaan mielestäni nähdä osana varhaiskasvatusta, mutta itsessään varhaiskasvatus on huomattavasti laajempi kokonaisuus.

Varhaiskasvatus voidaan nähdä lapsen oikeutena, joka on kasvua, kehitystä ja oppimista edistävää tavoitteellista ja suunnitelmallista toimintaa, johon kuuluu lapsen iän mukainen hoiva ja huolenpito. Varhaiskasvatus perustuu opetussuunnitelman perusteisiin (MLL).

Päivähoito voidaan nähdä lapsen hoitona ja huolenpitona, joka tapahtuu varhaiskasvatuksellisessa viitekehyksessä, mutta EI korvaa varhaiskasvatusta, vaan täydentää sitä perheen tarpeen mukaisessa laajuudessa (MLL).

Varhaiskasvatuksen ja päivähoidon käsitteellinen eriyttäminen on aiheuttanut melko runsaasti julkista huolta, mikä on omien kokemusteni mukaan nähtävissä runsaan keskustelun muodossa alan ammattilaisten keskuudessa, mediassa, sekä perheiden sisällä. Monesti olen kuullut puhuttavan tulisiko varhaiskasvatus nähdä yläkäsitteenä ja korostettavan, ettei erottaminen merkitse päivähoidon näkemistä yhtään sen vähäarvoisempana.

Päivähoito kuitenkin tapahtuu samassa kasvatuksellisessa viitekehyksessä saman päivän aikana, saman moniammatillisen tiimin toimesta. On kyseessä kokonaisuus, jota on monien mielestä turha eritellä. Myös hoiva on yksi varhaiskasvatuksen elementeistä (MLL).

Käsitteiden erillistäminen haluttaisiinkin käytännössä nähdä monesti vain maksujärjestelyin ja aikataulullisen suunnittelun ja lakipykälien näkökulmasta, eikä siitä mielestäni tulisi pitää liian suurta ääntä, etenkin lasten keskuudessa. Monet lastenhoitajat, joiden kanssa olen aiheesta kenttätöissä keskustellut, kokevat tämän

eriarvoistavana tekijänä ja kyseenalaistavan heidän kykyjään laadukkaan päivähoiton tarjoajana. Olen itsekkin törmännyt esimerkiksi tilanteisiin, joissa sosionomi nähdään kasvatustieteen kandidaattia vähäpätöisempänä ja lastenhoitajan tutkinnon vähättelyyn. Tätä tapahtuu harmillisen usein.

Kuten Kalliomäki itsekkin aiemmin mainitussa blogitekstissään toteaa, niin uuden lain tärkein tavoite on kuitenkin varmistaa varhaiskasvatuksen laatu (MLL-blogi). Itse pidän tätä erittäin tärkeänä ja juuri tämä mahdollisuus uudistuksissa tukee tutkimaani päiväkodin henkilökunnan ja kotien välistä vuorovaikutusta parhaalla mahdollisella tavalla. Osa ihmisistä on sitä mieltä, että moniammatillisuus varhaiskasvatuksessa on vielä täysin lapsen kengissä, koen muutoksen olevan aina hyvästä, sillä ainoastaan muutos voi tuoda mukanaan kehitystä.

Päiväkotito on instituutio, organisaatio, sekä yhteisö. Instituutiona päiväkotito voidaan nähdä, koska sillä on yhteiskunnassa tietty institutionaalinen tehtävä, joka voidaan kuvata hoidon, opetuksen ja kasvatuksen kokonaisuudeksi (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet). Koko päiväkotijärjestelmä on merkittävä perhepoliittinen maanlaajuinen sosiaalipalvelu, joka on osa yhteiskunnan perusrakennetta ja lapsi/perhepolitiikkaa (Sosiaali- ja terveysministeriö).

Päivähoito on tulotasoon sidottua, porrastettua maksullista hyvinvointipalvelua, jota säädetään erilaisten lakien, lasku- ja noususuhdanteiden ajamisen säästöjen ja kehittämistarpeiden avulla (Lounassalo 2001, 249).

Organisaatio päiväkodin tapauksessa tarkoittaa sen osallisuutta julkisorganisaatioita ja byrokratiaa, joka ohjaa sen toimintaa. Lisäksi se on myös yhteisö, mikä tarkoittaa kasvattajien tapauksessa työyhteisöä, jonka ominaispiirteisiin kuuluvat moniammatillisuus sekä vuorovaikutukseen ja yhteistyöhön perustuva toiminta. Näiden edellä mainittujen termien yhdistelmä määrittelee yhteisön kulttuurin, joka sisältää ajattelumallit, päätöksenteon ja koko yhteisön toiminnan (Karila, Alasuutari, Hännikäinen, Nummenmaa 2006, 23.).

2.3 Varhaiskasvatuksen yhteisö, arvot, sekä rooli

Uudistusten myötä varhaiskasvatuksen laatu on ollut tapetilla entistäkin enemmän niin ammattilaisten kuin kotienkin näkökulmasta. Ammatillinen varhaiskasvatus on nykyään tiivis osa lapsuutta ja on enemmän sääntö kuin poikkeus, että varhaiskasvatus on merkittävässä roolissa lapsiperheen arjessa. Tämän seurauksena varhaiskasvatus voidaankin nostaa ”tavallisen” perhelapsuuden rinnalle lapsen kokonaisvaltaisessa kehitys- ja yksilöllistymisprosessissa. Tätä voidaan kutsua myös verkostolapsuudeksi. Verkostolapsuus ei tarkoita pelkästään varhaiskasvatuksen osuutta lapsen elämässä, vaan tarkoittaa, että nykypäivänä lapsen elämässä on ydinperheen ohella olennaisessa roolissa paljon erilaisia ihmisiä ja toimintakenttiä, kuten esimerkiksi päivähoito, opetus, harrastukset, joilla on jonkinasteinen vaikutus lapsen kasvuun ja kehitykseen (Kaskela, Kekkonen. 2006, 15). Omien havaintojeni ja tutkimusten mukaan (sosiaalisen) median vaikutus on nykypäivänä kiistaton ja vaikuttaa koko ajan yhä pienempiinkin lapsiin. Esimerkiksi amerikkalainen lapsiin erikoistunut lääkäri, kirjailija ja toimittaja Gwenn Schurgin O’Keeffe on tutkinut paljon sosiaalisen median vaikutuksia lapsiin ja nuoriin. Vuonna 2011 Schurgin O’Keeffe ja kollegansa Kathleen Clarke-Pearson julkaisivat laajan artikkelin; *The Impact of Social Media on Children, adolescents and families*, joka on eräänlainen ohjeistus sosiaalisen median vaikutuksesta lapsiin ja nuoriin (American Academy of Pediatrics, 2011). Artikkelissa punnittiin sosiaalisen median hyötyjä, haittoja ja riskejä. Vaikka hyötyjä on havaittu paljon, kuten verkostoituminen, uudenlaiset oppimismahdollisuudet, luovat ideat (blogit, vlogit, pelit) ja sosiaalinen kasvu, on helposti nähtävissä median kulutuksen sisältävän runsaasti haittoja ja riskejä. On havaittu lasten sosiaalisen median käytön olevan riski useammin kuin aikuinen, saati lapsi sitä osaa edes ajatella. Riskinä voidaan nähdä muun muassa nettikiusaaminen, seksistisyys, mainosten vaikutus ostamiskäyttäytymiseen ja ristiriitaiset viestit ympäröivästä maailmasta tai esimerkiksi vanhemmuudesta, laista ja muusta vastaavasta.

Yhtenä isona riskinä nähdään yksityisyyteen liittyvät tiedot, jotka jättäessään digitaalisen jalanjäljen voivat aiheuttaa merkittävääkin hallaa tulevaisuudessa. Nuorison kohdalla ollaan useasti huolissaan, etenkin sosiaalisesta mediasta, mutta nykypäivänä ilmiö koskettaa yhtä lailla myös pienempiä lapsia (AAF. 2011). Omasta mielestäni mediakasvatuksen roolia opetussuunnitelmissa ei sovi vähätellä.

Varhaiskasvatukseen se ei tietenkään kuulu, mutta jo alaluokilla sitä tulisi mielestäni ottaa mukaan entistäkin enemmän.

Kasvatus perustuu vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten kiinteään yhteistyöhön ja vuorovaikutukseen, mutta ei kuitenkaan ole pelkästään näiden kahden vuorovaikutusta, vaan se on rakennettu välillisesti yhteisön sisäisiin sosiaalisiin rakenteisiin – kasvatusyhteisöön ja sen kasvatuskulttuuriin (ks. Bronfenbrennerin teoria).

Kasvatuksen arvot muodostavat koko kasvatuskulttuurin ytimen ja toimivat kaikkien kokemusten, valintojen ja toimintojen organisoijina. Varhaiskasvatuksen työyhteisön arvot ohjaavat työyhteisön toimintaa, mikä tietenkin välillisesti näkyy myös kodeissa. Oman kokemukseni mukaan päiväkodin arvot ovat helpommin nähtävissä heijastuvan välillisesti koteihin kuin toisinpäin, vaikka toki myös kotien arvot vaikuttavat päiväkotien toimintaan. Monesti tämä tapahtuu tiedostamattomasti, mutta voidaan havainnollistaa helposti erilaisilla tutkimuksilla. (Kiviniemi, Kohonen 2011, 12 –13.)

3 VUOROVAIKUTUS

3.1 Vuorovaikutuksen tutkiminen

Vuorovaikutus varhaiskasvattajien ja vanhempien välillä on jo itsessään monikirjoinen aihe, josta löytyy yllättävän vähän ajan tasalla olevaa tutkimustietoa. Olemassa oleva aineisto perustuu lähinnä erilaisiin julkaisuihin. Halusin ottaa mukaan lähinnä Suomessa tehtyjä tutkimuksia ja käsitellä aihetta mahdollisimman käytännönläheisellä ja helposti ymmärrettävällä tavalla. Aiheeseen liittyviä tutkimuksia, graduja ja opinnäytetöitä on saatavilla jonkin verran. Kävin silkasta mielenkiinnosta läpi useita eri tutkimuksia, joista valitsin mukaan muutaman, joita hyödynnän lähteenä tässä tutkimuksessa. Tutkimusten läpikäyminen oli erittäin mielenkiintoista jo ihan silkassa itsensä kehittämisen ja lisätiedon keräämisen tarpeessa. Vaikka osasta ei jäänyt mitään käteen tätä työtä varten, auttoivat ne itseäni hahmottamaan, minkälaisia tutkimuksia

on tehty, millaisia tyylejä ihmisillä on tutkia asioita, sain valtavasti lisää tietoa, uusista ideoista puhumattakaan.

Lisäksi hyödynnän tässä työssäni muutamaa aiheeseen liittyvää kirjallista teosta, sekä psykologi Urie Bronfenbrennerin kehittämää ekologista systeemiteoriamallia ihmisen kehitymisestä vuorovaikutuksen ja vanhemmuuden kontekstissa. Halusin ehdottomasti ottaa sen mukaan, sillä se on loogisuutensa lisäksi mielestäni yksi kehityspsykologian kiehtovimmista ja vaikuttavimmista teoriamalleista, joka havainnollistaa mitkä kaikki tekijät vaikuttavat merkittävästi lapsen kasvuun, sekä kehitykseen. Bronfenbrennerin teoria vastaa omaa käsitystäni aiemmin mainitusta verkostolapsuudesta, sekä on yksi ymmärrettävimmistä teorioista kuvaamaan sosiaalistumista tähän ympäröivään maailmaan.

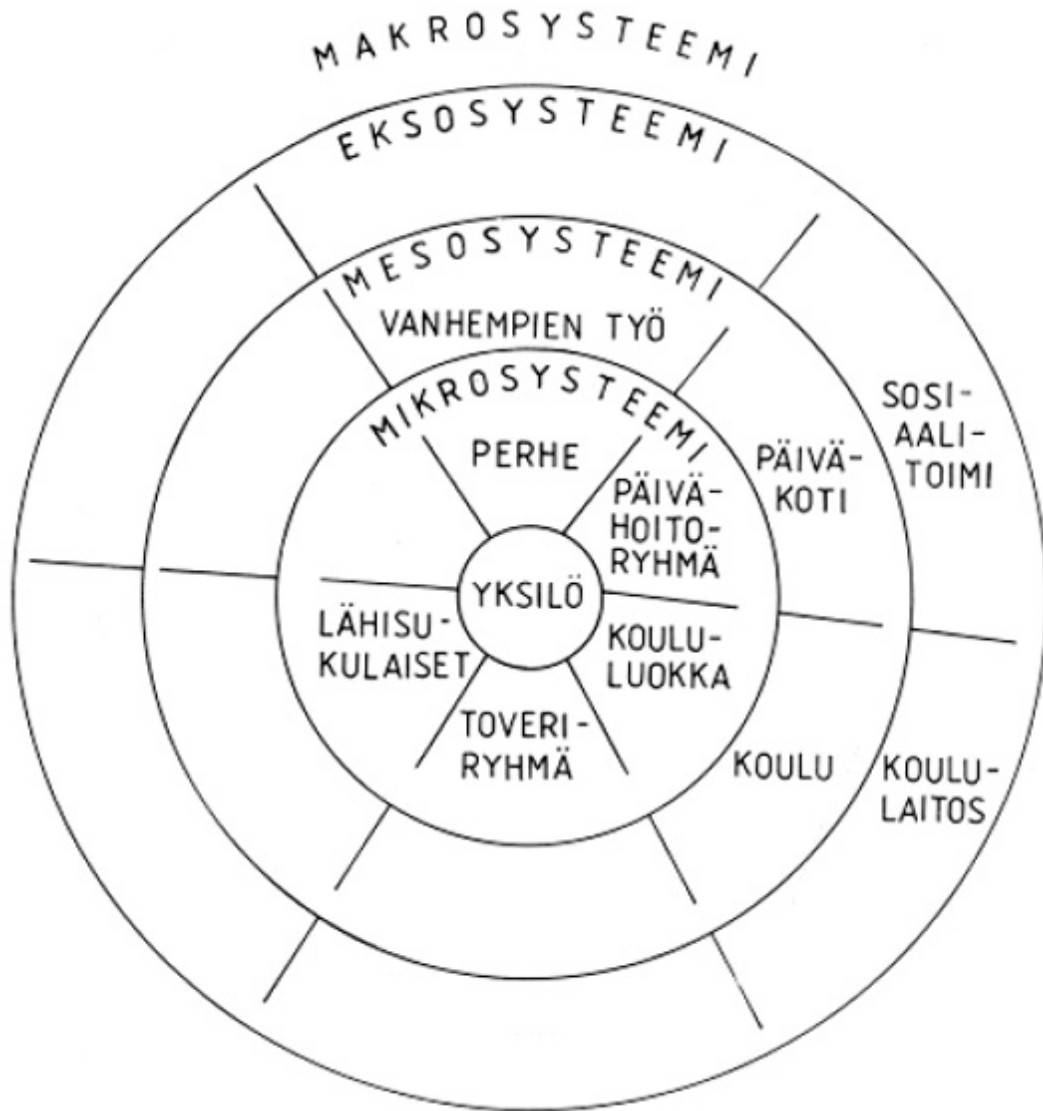
3.1.1 Urie Bronfenbrennerin Ekologisten järjestelmien teoriamalli työntekijöiden ja vanhempien vuorovaikutusta

Psykologi Urie Bronfenbrennerin (1917–2005) ekologisten järjestelmien teoriamalli on kehitetty vuonna 1979. Bronfenbrennerin teoria soveltuu erinomaisesti ihmisen sosialisointiin kuvaukseen. Sosiaalistuminen on kehityksen tulos, mikä lapsen tapauksessa tarkoittaa lapsen liittymistä yhteiskuntaan vähitellen sen kokonaisvaltaiseksi jäseneksi. Teorian pohjalta on todettu kehityksen ja kasvatuksen olevan eri ilmiöitä, vaikka ne ovat läsnä samanaikaisesti. Kasvatuksen päämääränä on optimaalisen kehityksen tukeminen, jossa päiväkodin rooli on merkittävä. Kasvatus, hoito ja niiden sisältämät prosessit voidaan Bronfenbrennerin teorian mukaan sijoittaa lapsen kehityksen kaavaan vaikuttaviksi tulostekijöiksi. Kehittyvän persoonan rinnalle nostetaan esiin persoonan ja sen kasvatukseksi tarkoitetut ympäristön henkilöiden suhteet, roolit, toiminnot ja prosessit (Härkönen 2008).

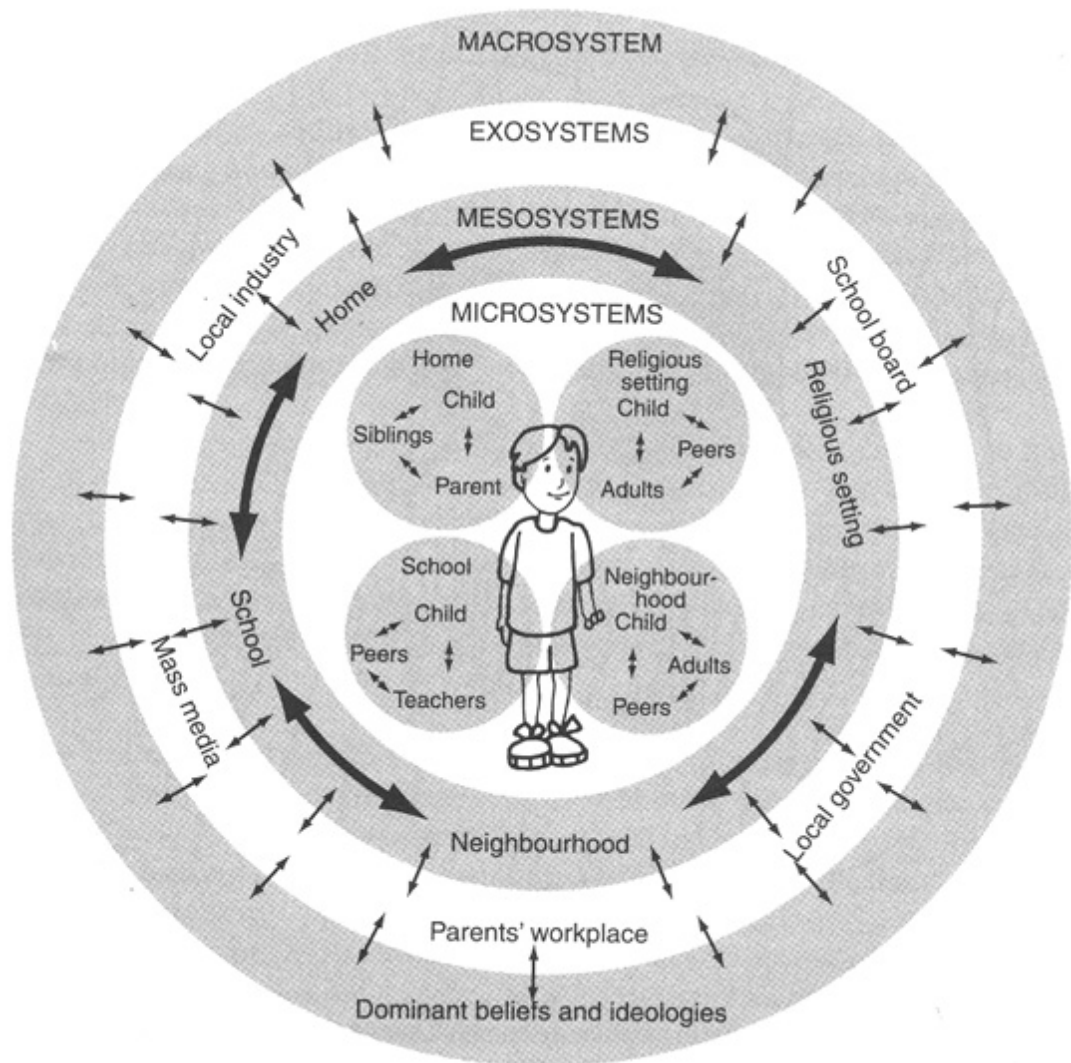
Bronfenbrennerin teoriassa yksilön kehitykseen ja sosiaalistumiseen vaikuttavat yksilöä ympäröivät erilaajuiset kehät (Kuviot 1 ja 2), jotka kuvaavat yksilön aktiivista vuorovaikutusta ympäristöönsä (Härkönen 2008). Oletuksena on, että yksilö on aktiivinen ympäristöön vaikuttava tekijä, ympäristö vaatii yksilöä mukautumaan sen

ehtoihin ja edellytyksiin ja ympäristö koostuu erilaajuisista sisäkkäisistä keskenään vaikuttavista kokonaisuuksista. Ihmisen kehityksessä korostetaan erilaisten ympäristöjen välisiä suhteita ja prosesseja. Malli muodostuu mikro-, meso-, ekso- ja makrojärjestelmistä, joilla jokaisella on oma paikkansa yksilöä ympäröivässä kehityksessä. Järjestelmät on usein kuvattu nelitasoisena mallina, jossa merkittävin järjestelmä on yksilöä lähinnä ja siitä siirrytään vaiheittain kauemmaksi (Härkönen 2008).

KUVIO 1. Bronfenbrennerin teorian kuvaamat yksilön elinpiirit (Saarinen, Ruoppila & Kor-
kiakangas 1994)

KUVIO 2. Bronfenbrennerin teorian kuvaamat yksilön kehitykseen vaikuttavat kerrokset selkeästi kuvattuna (Penn 2005)

Mikrojärjestelmään kuuluu yksilöön suorassa yhteydessä oleva lähin ympäristö. esimerkiksi perhe, ystävät, päiväkot, koulu, työ, naapurusto tai muu olennainen ryhmä, jossa yksilö on osana tai jotka ovat yksilön elämässä merkittävästi osallisena. Mikrojärjestelmä vaikuttaa kaksisuuntaisesti. Esimerkkinä vanhemmat muokkaavat lapsensa ajatusmalleja, käytöstä ja uskomuksia, mutta myös lapsi vaikuttaa vanhempiensa ajattelumaailmaan (Bronfenbrenner 1979). Mikrojärjestelmä korostaa merkittävien ihmisten henkilökohtaisten ominaisuuksien mahdollista merkitystä kehitykselle, missä koen niin vanhempien kuin päiväkodin henkilökunnan olevan avainroolissa lapsen elämässä. On otettava huomioon, että myös ulommilla tasoilla olevat vuorovaikutukset voivat vaikuttaa sisempiin rakenteisiin (Härkönen 2008.)

Mesojärjestelmä käsittää yksilön kehittämisessä osanaolevan kahden tai useamman ympäristön väliset yhteydet ja prosessit. Mesosysteemi tuottaa yhteydet lapsen mikrosysteemien välillä esimerkiksi tätä tutkimusta koskevassa tapauksessa olennaiset vanhempien ja päiväkodin väliset yhteydet. Mesojärjestelmä koostuu mikroympäristöjen välisistä suhteista (Bronfenbrenner. 1979). Tässä tullaan tätäkin opinnäytetyötä koskevaan melko huomaamattomaan seikkaan, jonka koen olevan suuressa roolissa. Yleensä mikrosysteemien suoranaista vaikutusta yksilöön tutkitaan ja pohditaan runsaasti, mutta unohdetaan tyystin myös mikrojärjestelmien välinen vuorovaikutus yksilön elämään. Olennaista onkin tukevatko eri mikrosysteemit toisiaan vai luovatko ne ristikkäisiä paineita yksilön elämään? Esimerkiksi jos lasta kohdellaan kaltoin kotonaan ja varhaiskasvatusyhteisössä taas osoitetaan hellyyttä ja huolenpitoa, on kontrasti näiden kahden mikrojärjestelmän välillä merkittävä. Tiedetään miten päiväkotia ja kotiympäristöä erillisinä järjestelminä vaikuttavat lapseen, mutta kuinka suuri merkitys on kahden edellä mainitun yhteisvaikutuksella lapsen kehitykselle? Tähän pyrin itse kiinnittämään ja aion jatkossakin kiinnittää erityishuomiota.

Eksojärjestelmällä tarkoitetaan kahden tai useamman ympäristön välisiä yhteyksiä tai prosesseja, joissa yksilöllä ei itsellään yleensä ole aktiivista roolia, mutta niissä ilmenee yksilön välittömään ympäristöön vaikuttavia tapahtumia, joiden kautta ne vaikuttavat myös itse yksilöön (Bronfenbrenner 1979). Esimerkkinä tästä voidaan ajatella vaikkapa vanhempien työpaikan tapahtumien vaikuttavan vanhempiin. Myös näihin prosesseihin kiinnitetään huomiota mielestäni harmillisen vähän, eivätkä ne tässäkään tutkimuksessa näyttele roolia tutkimuksen rajauksesta johtuen.

Makrojärjestelmä on mikro- meso- ja eksojärjestelmien kaikenkattava kuvio, johon kuuluvat aivan kaikkien edellä mainittujen järjestelmien muodot. Näillä voidaan tarkoittaa esimerkiksi arvoja, lakeja, yhteiskunnallisia manereita tai instituutioiden muotoja. Makrosysteemien vaikutusta on vaikein havaita yksilön välittömässä kehityksessä ja niitä voidaankin parhaiten havaita erilaisia yhteiskuntia, kulttuureita ja ympäristöjä tutkiessa (Bronfenbrenner 1979). Tästä esimerkkinä vaikkapa köyhistä

oloista lähtöisin yksilö toimii monesti eri lailla kuin esimerkiksi vauraammista oloista lähtöisin oleva yksilö samoissa tilanteissa tai vaikkapa aiemmin mainitun median vaikutus eri mediaympäristöissä.

Teoria kokonaisuudessaan on todella laaja-alainen, mutta mielestäni yksi kehityspsykologian kiinnostavimpia malleja. Tämänlaajuisessa työssä Bronfenbrennerin teoriaa on erittäin haastava hyödyntää, mutta siinä on mielestäni niin varhaiskasvatukselle kuin kotiympäristöllekin tärkeitä työkaluja, joita jokainen voi hyödyntää myös ihan oman persoonansa tarkastelun tukena. Halusin ottaa teorian esille jo senkin vuoksi, että koen siitä olevan merkittävää hyötyä tämänkaltaisia asioita, vuorovaikutussuhteita ja niiden ymmärtämistä miettiessä.

3.2 Vuorovaikutuksen määrittelyä

Vuorovaikutusta on kaikkialla. Se miten puhumme ja mitä sanoja käytämme, määrittää usein asemaamme ja asenteitamme vuorovaikutustilanteissa.

Vuorovaikutukseen voidaan sisällyttää välillinen ja välitön vuorovaikutus. Välillinen vuorovaikutus tarkoittaa sitä, kun vuorovaikuttajien välillä on fyysistä etäisyyttä esimerkiksi puhelimitse, viestitse ja postitse kommunikoitaessa. Välittömässä vuorovaikutuksessa taas on itse subjektin lisäksi läsnä katseet, liikkeet ja puhe. Nykyään on erittäin tyypillistä, että iso osa vuorovaikutuksesta tapahtuu välillisesti. Ihmiset lähettävät paljon sähköposteja, tekstiviestejä ja varhaiskasvatuksessa on käytössä myös erilaiset koteihin lähetettävät tiedotteet ja laput. Näiden rinnalle on lisääntyneessä määrin noussut myös sosiaalinen media ja sen sisältämät yhteisöt, esimerkiksi Facebook, Instagram, Snapchat ja Twitter, joiden avulla voidaan kommunikoida erinäisin viestein, kuvin ja videoin.

Lisäksi puhutaan myös sanallisesta ja sanattomasta vuorovaikutuksesta, joista sanallinen nimensä mukaisesti käsittää sanat, käsitteet ja symbolit, kun taas sanaton perustuu ilmeisiin, eleisiin ja kehon kieleen. Laadukkaassa vuorovaikutuksessa erittäin tärkeää onkin näiden kahden yhdenmukaisuus. Monesti on helppo ajatella vuorovaikutuksen olevan pelkkää kielen avulla tapahtuvaa tiedonsiirtoa, mutta

vuorovaikutus on niin paljon muutakin kaikessa moniulotteisuudessaan; ilmeitä, eleitä, viestejä, kirjeitä, ääniä, sävyjä ja kaikkea muuta mahdollista kommunikointia.

Vuorovaikutuksen laatu vaihtelee aikakauden mukaan. Ei ole edes tulkinnanvaraista, etteivätkö arvot, asenteet, sekä niiden muuttuminen muokkaisi vuorovaikutusta aikojen saatossa. Voisin väittää nykyään kuultavan useammin sinuttelua teittelyn sijasta, minkä lisäksi myös herroittelu ja rouvittelu ovat myös harvemmin kuultavissa. Sen voi helposti havaita tutkimalla kuiluja eri aikojen välillä esimerkiksi vanhaa elokuvaa katsomalla tai keskustelemalla vanhemman ihmisen kanssa.

3.3 Vuorovaikutus päivähoidossa

Vanhempien ja päivähoidon vuorovaikutussuhde on merkityksellinen lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Kodin ja päivähoidon vastakkainasettelun sijaan on mielestäni olennaisempaa keskittää voimavaroja niiden yhteistyön tukemiseen ja tutkimiseen, jolloin voidaan tukea lapselle suotuisaa kehitystä ja kasvua.

Kuten aiemmin jo mainitsin nykyaikana olevan melko yleistä, että varhaiskasvatuksen keskusteluja käydään paljon myös välillisesti. On olemassa erilaisia yhteisöjen omia ”ympäristöjä”, facebook-ryhmiä, viestirinkejä, puhelimen välityksellä käydään runsaasti keskusteluita ja vielä postikin kulkee, tosin vähenevissä määrin. Väliöntä vuorovaikutusta tapahtuu kasvattajien välillä lasten tuonti- sekä noutotilanteissa, sekä erilaisissa tapahtumissa. Omien kokemusteni mukaan todella monilla päiväkodeilla on oma facebook-sivu tai jokin muu yhteisöpalvelu käytössään. Omassa tutkimuskohteessani ei käytetä Facebookia kasvattajien väliseen vuoropuheluun. Päiväkodin johtajan mukaan tätä ei olla edes halukkaita ottamaan kommunikaatiokanavaksi.

Arkikeskustelu on tavallinen ja ensisijainen vuorovaikutusmuoto, jonka poikkeamia/muunnoksia ovat erilaiset institutionaaliset vuorovaikutuksen muodot. Arkikeskustelu on kaikkialla tapahtuvaa ”normaalia” ja spontaania keskustelua. Arkikeskustelulla on perustavaa laatua oleva merkitys ihmisen elämässä ja sen taitoja opitaan ensimmäisenä heti lapsuudesta lähtien. Arkikeskustelu on vuoropuhelua, jossa on tiettyjä ”sääntöjä”, mutta antaa keskustelijoille suhteellisen vapaat kädet, eikä sitä

yleensä suunnitella etukäteen. Huumori on tyypillinen elementti arkikeskusteluissa ja se onkin oiva tehokeino. Varhaiskasvatuksen työkentällä kaikki vuorovaikutustilanteet pitävät jossain määrin sisällään arkikeskustelun piirteitä (Mönkkönen 2007.)

Institutionaalinen keskustelu on toinen merkittävässä roolissa oleva vuorovaikutuksen muoto, joka parhaiten näyttäytyy eri instituutioiden sisällä. Institutionaalisen vuorovaikutuksen ja keskustelun taidot opitaan ajan saatossa tietoisesti ja tiedostamattomasti oppimalla. Siinä käytettävää kieltä ja vuorovaikutusta pitää niin sanotusti hallita, minkä lisäksi keskustelulla on tavanomaisesti jokin eksaktimpi tavoite. Institutionaalisen keskustelun tunnistaa myös siitä, että puheenaiheet ovat huomattavasti rajallisemmat kuin arkikeskustelussa, eivätkä esimerkiksi perinteiset kuulumisten kyselyt varsinaisesti kuulu keskustelun kaavaan (Ruusuvuori, Haakana, Raevaara 2001, 13–16). Nyky-yhteiskunnassa institutionaalinen keskustelu on huomattavasti yleisempää kuin koskaan aiemmin, sillä arkipäivien toimintamme sijoittuu yhä useammin erilaisten instituutioiden sisälle, minkä lisäksi on selkeästi havaittavissa miten erilaiset lisääntyvissä määrin olevat mediat tuovat oman lisänsä palettiin. Ilmiötä on tutkittu paljon erilaisten keskusteluanalyysien avulla. Tunnetuimpia institutionaalisen keskustelun tutkijoita ovat amerikkalaiset yliopistoprofessorit Paul Drew ja John Heritage, jotka ovat ensimmäisiä aiheita tutkineita ja soveltaneita keskusteluanalytikoita (Drew & Heritage, 1992). Institutionaalista keskustelua on myöhemmin tutkittu myös Suomessa muun muassa Johanna Ruusuvuoren, Markku Haakanan ja Liisa Raevaaran toimittamassa kirjassa *Institutionaalinen vuorovaikutus. Keskusteluanalyttisiä tutkimuksia* vuodelta 2001. Institutionaalisisessa vuorovaikutuksessa erilaiset roolit määrittävät vuorovaikutuksen laatua, sekä sävyä ja keskustelu on osittain rajoittunutta. Esimerkkinä voidaan ottaa muun muassa työtään tekevä minkä tahansa alan ammattilainen kommunikoimassa asiakkaan kanssa. Millaisia rooleja on mahdollista hyödyntää asiakkaan ja ammattilaisen välillä, on pitkälti instituutiosta riippuvaista. Varhaiskasvatuksessa tämä näkyy monella tapaa. Vaikka vuoropuhelu esimerkiksi vanhempien kanssa olisikin arkikeskustelua, se sisältää lähes väistämättä institutionaalisia piirteitä.

Varhaiskasvatuksen kentällä institutionaalisessa vuorovaikutuksessa korostuvat mahdolliset osapuolten väliset tietämyserot etenkin tilanteissa, joissa vaaditaan opitun mallin mukaan toimimista esimerkiksi palaverit ja VASU-keskustelut. Keskustelua saattavat tyypillisesti ryydittää sanavalinnat, minkä lisäksi keskustelujen rakenne poikkeaa tavallisesta arkikommunikaatiosta. Tavoite on monesti siirtyä suoraan asiaan, kun taas arkikeskustelussa normaalisti kysellään kuulumisia ja otetaan vastapuoli enemmän huomioon kokonaisvaltaisena subjektina (Ruusuvuori ym. 13–15). Varhaiskasvatusympäristössä institutionaalista vuorovaikutusta tapahtuu kuitenkin myös tavallisen arkikeskustelun lomassa. Mielestäni olisi syytä kiinnittää huomiota siihen, ettei vanhempien kanssa tapahtuvassa arkikeskustelussa olisi liikaa institutionaalisen vuorovaikutuksen piirteitä, jotta keskustelutilanteet eivät rakentuisi liian eriarvoisiksi. Kuitenkin institutionaalista vuorovaikutusta tarvitaan, jotta ammatillinen osaaminen pääsisi parhaiten oikeuksiinsa lapsen etu huomioon ottaen (Vuorovaikutusta instituutioissa. 2001).

Niina Timonen pohtii oman kattavan pro gradunsa johdanto-osiossa (2008) havainnoineensa vanhemman ja varhaiskasvattajan välistä vuorovaikutusta tilanteissa, jolloin lapsi tuotiin hoitoon tai haettiin sieltä pois. Timosen gradu oli keskusteluanalyttinen tutkimus vanhemman ja varhaiskasvattajan tiedollisten asemien rakentumisesta päivittäisissä kohtaamisissa. Timonen kertoo huomanneensa, ettei näihin tuonti- ja noutotilanteisiin kiinnitetty paljoakaan huomiota ammattilaisten keskuudessa; niiden ajateltiin sujuvan rutiinilla, toistuvathan ne päivästä toiseen melko samanlaisina. Kuitenkin tilanteiden välillä oli eroavaisuuksia vanhemmasta riippuen. Joku vanhempi tuntui selvästi kaipaavan tukea vanhemmuudessaan, kun taas toinen saattoi olla hyvinkin tarkka siinä, että hänen tapaansa kasvattaa ja hoitaa lasta noudatettiin myös päiväkodissa (Timonen 2007, 1.) Maarit Alasuutarin (2003) tekemässä tutkimuksessa käy ilmi, että monet vanhemmat kokevat varhaiskasvatuksen ammattilaiset pätevimmiksi lasten kasvatuksessa kuin mitä itse ovat. Tämä saattaa aiheuttaa eriarvoisuuden tunteita keskustelutilanteissa. Kuitenkin Timosen kandidaatin tutkielmassa oli havaittavaa, että ammattilaisilla on tapana suojella vanhempien asiantuntijuutta (gradussa tutkittiin varhaiskasvattajan ja vanhemman vuorovaikutusta videonauhoitusten avulla). Viime aikoina onkin pyritty irtautumaan asiantuntijälähtöisistä työtavoista ja siirtymään noudattamaan perhelähtöisempiä

työmalleja (Timonen 1–2). Muutos ei kuitenkaan synny hetkessä, edellyttäähän se muun muassa perinteisinä pidettyjen valtasuhteiden muutosta (Timonen 2007, 6.). Mielestäni onkin tärkeä huomioda, että uskallettaisiin rohkeasti kommunikoida vanhempien kanssa, kehua, ottaa esille haasteita, syventää suhteita ja pyrkiä keskittymään syvällisempään asiakkaan ja ammattilaisen väliseen yhteistyöhön, joka voi parhaimmillaan olla erittäin rakentavaa. Liian monesti työelämässä olen törmännyt tilanteisiin, joissa asioiden annetaan vain olla, tehdään välillä rajujakin oletuksia, koska asioihin tarttuminen ja niistä keskustelu saatetaan kokea vaivaannuttavana, haasteellisenä tai jollakin tapaa vähäpätöisenä. Oli kyseessä sitten lapsen vanhempien kohtaaminen tai vaikkapa teiden päällystäminen, on vuorovaikutuksella ja sen moniulotteisuudella aina iso rooli.

Ammatillinen vuorovaikutus käsittää kaikki kommunikoinnin ja suhteiden luomisen taidot. Vuorovaikutus on aina kaksisuuntaista ja erilaiset näkemykset luovat uutta ymmärrystä, eikä omien mielipiteiden voimakkuus tulisi olla tämän esteenä kummankaan osapuolen toimesta (Mönkkönen 2007, 28) Edellä mainittu on mielestäni myös todella olennaisessa roolissa myös arjen vuorovaikutuksessa. Sen sijaan eriävien mielipiteiden ja näkemysten kautta tulisi etsiä uutta ymmärrystä vuorovaikutustilanteisiin. Ammattilaisen tulee kiinnittää huomiota kommunikaationsa tyyliin, sillä se on perusta laadukkaalle vuorovaikutukselle, etenkin tilanteissa, joissa on kyse huolen puheeksiottamisesta tai muista mahdollisista ongelmista, joiden kohdalla ainakin omien kokemusteni mukaan saattaa monesti syntyä väärinymmärryksiä. Sanavalintoihin, keskustelun sävyyn tulisi kiinnittää huomiota, mutta välttää kuitenkin liiallista ylianalysointia, jotta dialogi pysyisi tasavertaisena ja spontaanina. Tämä saattaa olla ajoittain haasteellista ihan missä tahansa tilanteessa. Omasta mielestäni myös inhimillisen puolen esilletuominen ei ole toisinaan haitaksi ammattilaisenkaan toimesta. Ihanteellisin taso varhaiskasvatuksessa olisikin yhteistoiminnallisuus (Mönkkönen 2002, 44–45).

3.4 Kasvatuskumppanuus päiväkodissa

“2 a §

Tässä laissa tarkoitetun varhaiskasvatuksen tavoitteena on:

10) Toimia yhdessä lapsen sekä lapsen vanhemman tai muun huoltajan kanssa lapsen tasapainoisen kehityksen ja kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parhaaksi sekä tukea lapsen vanhempaa tai muuta huoltajaa kasvatustyössä.”
(Varhaiskasvatuslaki)

“7 b §

Lapsen varhaiskasvatusta suunniteltaessa, toteutettaessa ja arvioitaessa lapsen mielipide ja toivomukset on selvitettävä ja otettava huomioon hänen ikänsä ja kehityksensä edellyttämällä tavalla.

Lapsen vanhemmille tai muille huoltajille on annettava mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lapsensa varhaiskasvatuksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.

Lapsille ja heidän vanhemmilleen tai muille huoltajilleen on toimintayksikössä järjestettävä säännöllisesti mahdollisuus osallistua varhaiskasvatuksen suunnitteluun ja arviointiin.” (Varhaiskasvatuslaki)

Kasvatuskumppanuudella varhaiskasvatuksessa tarkoitetaan vanhempien ja päivähoidon henkilöstön tietoista sitoutumista toimimaan yhdessä lasten kasvun, kehityksen ja oppimisen prosessien tukemisessa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet.) Vanhempien ja kasvatuksen ammattilaisten vuorovaikutussuhde muodostaa rajapinnan, jossa perheiden ja julkisten instituutioiden kasvatuskäsitykset ja –käytännöt kohtaavat. Näitä päälystävät yleisimmin kulttuurissa vallitsevat kasvatuskäsitykset hyvää lapsuutta ja kasvatusta koskien (Karila 2006, 95). Tämä edellyttää ennen kaikkea molemminpuolista luottamusta, kunnioitusta, joka mielestäni on tasavertainen lähtökohta yhteistyölle. Kasvatuskumppanuudessa lapselle läheiset aikuiset kehittävät kykyään kuulla lasta kuulemisen, kunnioituksen, luottamuksen ja dialogisuuden periaatteita noudattaen (THL).

Termi on suhteellisen tuore ja paljon varhaiskasvatuskeskustelua eri kanavista seuranneena olen huomannut, ettei se aiemmin ole ollut kaikissa yhteyksissä täysin

vakiintunut käyttöön siitä huolimatta, että se on kirjattu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin jo vuodesta 2003 lähtien (THL). On kuitenkin ollut ilo huomata kasvatuskumppanuuden termin vakiinnuttaneen asemaansa ja nykyään sitä näkeekin käytettävän runsaasti lähes kaikessa varhaiskasvatusta koskevassa keskustelussa ja kirjallisuudessa. Kasvatuskumppanuus on kirjattu Varhaiskasvatussuunnitelman perusteisiin (Vasu), Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön-laatusuosituksiin sekä opetusministeriön Perusopetuksen laatukriteereihin (THL).

Ammattilaiselle kasaantuu väkisinkin suurempia odotuksia, vaikka vastavuoroisuus onkin ”päivän sana”. Varhaiskasvatuksen ammattilaiset ovat ensisijaisesti luomassa kasvatuskumppanuudelle suotuisia puitteita, minkä lisäksi heiltä odotetaan omien ajattelutapojensa kriittistä arviointia oman ammatillisen kehityksensä nimissä. Ammatillaisen odotetaan hyväksyvän erilaisuutta, mikä voi kenelle tahansa yksilölle olla ajoittain haasteellista. Itsestä poikkeavan kunnioittaminen on kuitenkin tällä alalla edellytys. Vanhemmat taas luovat omat käsityksensä vuorovaikutuksesta ja ne ovat riippuvaisia siitä, millaisia odotuksia heillä on ja millaisena he oman osallisuutensa vuorovaikutuksessa kokevat. Päiväkodissa työskentelevän ammattilaisen tulee kuitenkin aina ottaa huomioon se fakta, että vanhemmilla on ensisijainen kasvatusoikeus, vastuu ja he tuntevat oman lapsensa kaikista parhaiten. Päiväkodin henkilöstön tehtävä on tarjota hoivaa päivähoidon muodossa ja pedagogisessa mielessä hyödyntää koulutuksensa puitteissa ammatillista tietoa ja osaamista, sekä kantaa vastuuta kasvatuskumppanuuden ja tasapuolisen yhteistyön luomisesta (Karila 2006, 95). Kaiken keskiössä on lapsi ja hänen tarpeensa, minkä vuoksi toimintaa ohjaa YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa määritelty ja lastensuojelulaissa korostettu lapsen etu ja oikeudet.

Kasvatuskumppanuus yhdistää lapselle kaksi intiimeintä tahoa, sekä heidän tietoaan ja kokemuksiaan. Kysymys on siis myös yhteisestä kasvatustehtävästä ja sen organisoimisesta molemmille osapuolille mielekkäällä ja soveltuvalla tavalla. Vanhemmille tulee järjestää mahdollisuuksia kasvatustilaisuuksiin oman lapsen asioissa, sekä myös muiden vanhempien ja koko päiväkodin henkilöstön kanssa (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet). Yhteistyön monilaajisuus kiehtoo itseäni ja

tulevaisuudessa haluan parhaani mukaan olla myötävaikuttamassa mahdollisimman laadukkaan kasvatuskumppanuuden syntymiseen ja panostaa sen jatkuvuuteen, jotta kaikilla lapsilla olisi parhaat mahdollisuudet terveelle kasvulle ja kehitykselle.

Hyvin toteutettu kasvatuskumppanuus auttaa puuttumaan ongelmatilanteisiin, tunnistamaan lapsen mahdollista tuen tarvetta jollakin osa-alueella. Laadukkaalla kasvatuskumppanuudella onnistutaan parhaassa tapauksessa luomaan oikeanlainen strategia lapsen tukemiselle parhaan mahdollisen lopputuloksen takaamiseksi.

3.5 Vanhempien rooli päiväkodissa

Päiväkodit ja muut kasvatusinstituutiot mielletään monesti ammattilaisten toimintaympäristöiksi, mutta vanhempien rooli koko tämän paletin jäsenenä on muuttunut aikojen saatossa yhä merkittävämmäksi. Nykypäivän vanhemmat ovat selvästi yhä enemmän tietoisia vaikutusmahdollisuuksistaan. Monesti he haluavat olla mukana suunnittelemassa ja kehittämässä päiväkodin toimintaa, minkä lisäksi päiväkotit voivat itse vaikuttaa paljonko vanhemmat voivat olla osana toimintaa ilman, että mikään laki sitä rajoittaisi. Yhä useampi päiväkotit haluaa korostaa vanhemmilla olevan oikeus olla tiiviisti mukana päiväkodin toiminnassa ja sen toteuttamisessa. Oman työkokemukseni perusteella tässä on huomattavissa isoja eroja eri yksiköissä. Enimmäkseen olen ollut isosti yllättynyt, miten suurimmassa osassa päiväkodeista vanhemmilla on suorastaan loistavat vaikutusmahdollisuudet ja sitä muistetaan korostaa joka käännteessä. Monesti olenkin havainnut olevan ongelmana sen, että vanhemmat eivät korostamisesta huolimatta itse aina tiedosta tätä mahdollisuutta tai sitten he eivät syystä tai toisesta halua olla niin tiiviisti mukana päiväkodin toiminnassa. Joissakin tapauksissa tämä voitaneen tulkita luottamuksena meitä ammattilaisia kohtaan.

Ensimmäinen laki lasten päivähoidosta tuli voimaan vuonna 1973 (Finlex). Se on hyvin yksinkertainen ja tiivis, eikä sisällä juurikaan toimintaohjeita. Vuonna 1975 Sosiaalhallitus julkaisi ensimmäiset pedagogiset ohjelmat nimeltä ”Iloiset toimintatuokiot” ja ”Viisi-kuusivuotiaiden kasvatuksessa ja opetuksessa käytettävät

työ- ja toimintatavat”, jotka sisälsivät esityksiä työ- ja toimintatavoiksi (Niikko 2001). Ohjeistuksissa korostettiin tarkkaan millaisia leikkejä lasten tulisi leikkiä päivähoidossa ja millaista toimintaa olisi hyvä järjestää. Yksi ohjelmien toiminta-alueista oli yhteistyö vanhempien kanssa. Ohjeistuksissa päivähoitoa on määritelty kasvatustyön ohella tukemaan vanhemmuutta ja kotikasvatusta. Kuitenkaan näissä pedagogisissa ohjelmissa ei juurikaan määritelty millaista yhteistyön tulisi olla ja se jätti päivähoidolle melko vapaat kädet. Lapsi nähtiin pitkälti objektina, jota tarkasteltiin kehityspsykologisten teorioiden valossa. (Niikko 2001, 45 & 51–53). Näihin aikoihin vanhempia kutsuttiin muun muassa haastatteluihin ja he saivat avoimien ovien päivänä tulla seuraamaan toimintaa. Lisäksi vanhempien toivottiin osallistuvan toimintaan, esimerkiksi hiihtokilpailujen ajanottajiksi ja valvojiksi retkille. (Lühr 1981, 46.).

Nykypäivää kohti mentäessä menneiden aikojen tilalle on aikojen saatossa tullut kasvatuskumppanuus, vuorovaikutuksen korostaminen ja erilaiset vaikutusmahdollisuudet. Vanhemmat halutaan nähdä instituution näkökulmasta tasavertaisena kasvatuskumppanina, minkä lisäksi heillä on ensisijainen kasvatusvastuu ja päätösvalta omasta lapsestaan. Vanhemmat saavat aktiivisesti osallistua varhaiskasvatussuunnitelman tekoon ja arviointiin, minkä lisäksi heille tarjotaan paljon keskustelumahdollisuuksia omaa lastansa koskeissa asioissa. Kasvatuskumppanuus lähtee lapsen tarpeista ja sitä ohjaa lapsen edun toteutuminen. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden tavoitteissa määritellään vanhempien osallisuuden lisääminen, mikä tarkoittaa varhaiskasvatussuunnitelman yhdessä laatimisen lisäksi muun muassa vanhempien mukaanottamista toiminnan suunnitteluun, kehittämiseen (Stakes, 2005). Tähän haluan itse tähdätä ja tämä on osa-alue, jota haluan tulevaisuudessa olla kehittämässä yhdessä muiden ammattilaisten kanssa. Tutkimalla ja kehittämällä asioita haluan myös herätellä ihmisiä siihen, että meillä on mahdollisuus vaikuttaa, meillä on oikeus toivoa, tutkia ja jopa jossain asioissa päättää. Samalla kun tarpeeksi kauan asioita jaksamme viedä eteenpäin ja ilmaista omat mielipiteemme, reflektoida ympärillä olevaa maailmaa ja itseämme, tapahtuu myös kehitystä.

4 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Yhteistyöpäiväkot

Yhteistyöpäiväkotini sijaitsee Sastamalassa. Sastamala on Pirkanmaalla kauniissa järvimaisemassa sijaitseva 25220 asukkaan (1.1.2016/kaupungin kotisivut) kunta(liitos).

Tutkimuskohteeksi valikoituneessa päiväkodissa on kolme eri osastoa eri ikäisille lapsille (3–4-vuotiaat, 5–6-vuotiaat, sekä 6-vuotiaiden esiopetusryhmä). Päiväkodissa oli tutkimushetkellä lapsia 48 eri perheestä. Kyseisen päiväkodin toiminta-ajatuksena on tarjota laadukasta varhaiskasvatusta ja esiopetusta turvallisessa ja aktivoivassa ympäristössä vanhempien kanssa yhteistyötä tehden ja lapsen yksilölliset tarpeet huomioon ottaen. Kädentaitojen, luonnon ja kotiseudun merkityksen korostaminen ilmaisullisin keinoin on erityisroolissa esimerkiksi saduttamisen, retkeilyn ja liikunnan muodossa. Lapsista tehdään myös kasvunkansiota yhdessä lasten kanssa. Toiminta pohjautuu valtakunnalliseen linjaukseen varhaiskasvatuksen perusteista, sekä Sastamalan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelmaan. Oppimistapahtumissa lapsen roolia korostetaan aktiivisena, jonka tarkoituksena on lisätä oppimisen kannalta tärkeää motivaatiota, kun se tapahtuu lapsen omasta aloitteesta. Aikuinen taas on luomassa aktiivisuutta edistävää kasvuympäristöä, mahdollisuuksia tiedon etsimiselle ja lapsen omaa ajatteluprosessia tukeville elämyksille (Sastamalan kaupungin www-sivut).

Opinnäytetyöhöni halusin sisällyttää koko päiväkodin asiakasryhmän, sen sijaan, että olisin keskittynyt vain yhteen osastoon. Näin jokaiselle vanhemmalle tarjoutui mahdollisuus halutessaan tuoda oma äänensä esiin, eikä ketään jäänyt ulkopuolelle.

Sastamalan kaupungin päivähoidossa varhaiskasvatussuunnitelman toteutumista ja varhaiskasvatuksen laatua mitataan vuosittain tehtävällä asiakastyytyväisyyskyselyllä, jonka avulla on tarkoitus saada selville toiminnan vahvuudet ja selvittää miten tavoitteet on saavutettu. Vastausten pohjalta nostetaan esiin yksikkökohtaiset, sekä kunnallista varhaiskasvatusta koskevat kehittämiskohteet. Vanhemmille tiedotetaan

tuloksista yksikkökohtaisesti (Sastamalan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma 2014). Tällä pyritään asiakaslähtöisyyteen. Vuosittaisen kyselyn vuoksi oman tutkimukseni laajuus on huomattavasti suppeampi ja päiväkodin omasta toiveesta vain vanhempien näkökulmiin vuorovaikutuksesta kasvattajien välillä (Sastamalan kaupungin www-sivut).

4.2 Kyselylomake ja aineiston keruu

Lomake oli itse laatimani kolmisivuinen kysely (LIITE1). Kyselyn alussa esittelen itseni ja kerroin opinnäytetyöstäni ja tutkimuksen anonymiteetistä. Vastausaikaa päätin antaa 2 viikkoa, koska koin siinä ajassa vastaamiseen halukkaiden vanhempien ehtivän tutustua lomakkeeseen ja täyttämään sen ajan kanssa. Mielestäni tätä pidempi vastausaika olisi ollut käytännössä katsoen turha. Kyselyt jaettiin koteihin lasten noudon yhteydessä ja ne sai palauttaa joko henkilökunnalle tai anonyyminä niille tarkoitettuihin vastauslaatikoihin sisäänkäyntien yhteydessä. Kyselyihin vastaaminen oli mahdollista aikavälillä 10.9.2015–24.9.2015. Vastauksia tuli yhteensä 11, mikä vastaa 23 % kaikista asiakkaana olevista perheistä. Minulle kerrottiin ennen lomakkeiden jakoa, että vastausaktiivisuus lienee alle 50% luokkaa ja tietenkin vastausten vähäisyys hieman harmitti. Toisaalta taas vastanneet olivat hyvin selkeästi ilmaisseet mielipiteensä. Vastauksien vähäisyyteen vaikutti päiväkodin mukaan myös kielitaidottomien/suomea heikosti ymmärtävien perheiden osuus.

Kysely oli prosessin alussa hieman laajempi, mutta yhteistyöpäiväkodin toiveesta sitä muokattiin ja tiivistettiin, siten että sisällytin mahdollisimman vähän strukturoituja kysymyksiä mukaan ja panostin avoimiin kysymyksiin (LIITE 1). Tähän on syynä se, että päiväkodissa mitataan asiakastyytyväisyyttä vuosittain ja siihen heillä on oma kyselylomakkeensa. Päiväkodissa oltiin myös sitä mieltä, etteivät kaikki vanhemmat välttämättä ole halukkaita vastaamaan ulkopuolelta tuleviin näin laajoihin kyselyihin.

Kyselyn ensimmäinen kysymys koskee yhteydenpitotapoja, jonka jälkeinen osio koostuu monivalintakysymyksistä, joita on yhteensä 7 kappaletta. Monivalintakysymyksissä käsiteltiin saavatko perheet riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta, omaa lasta/lapsia koskevista asioista ja päivän sujumisesta. Lisäksi

sisällytin mukaan pari kysymystä liittyen vaikutusmahdollisuuksiin. Kysymyksissä käsiteltiin vaikuttamismahdollisuuksia liittyen lasten hoitoon, päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen. Viimeisessä kysymyksessä kysyttiin kokevatko vanhemmat saavansa tarvittaessa tukea vanhemmuuteen.

Avoimia kysymyksiä oli 4 kappaletta ja niihin annettiin runsaasti vastaustilaa. Ensimmäinen avoin kysymys oli miten yhteydenpitoa kotien ja päiväkodin välillä voisi kehittää. Toisessa kysymyksessä sai antaa vapaata palautetta tiedonkulkuun liittyen ja kolmannessa vaikuttamiseen liittyen. Neljäs sivu oli pyhitetty vapaalle palautteelle yleisesti päivähoitoon liittyen.

Loppuun vielä lisäsin omat yhteystietoni eli opiskelijasähköpostin, puhelinnumeroni, sekä oppilaitokseni tiedot.

4.3 Tutkimusote

Tutkimuksen lähtökohtana on oma kiinnostukseni vuorovaikutuksen tutkimista kohtaan. Samalla tutkimuksen on tarkoitus myös antaa konkreettista hyötyä päiväkodin ja vanhempien yhteistyön kehittämiseksi eli saatuja tuloksia ja kehittämisehdotuksia voidaan käyttää vapaasti hyväksi kyseisen yksikön palveluita ja vuorovaikutusta kehitettäessä. Yhtenä lähtökohtana toimii myös yleinen toiminnan kehittämisen halu. Itse ajattelen kaikessa olevan kehitettävää ja parannettavaa, vaikka asiat pääsääntöisesti hyvin toimisivatkin. Palvelukokemukset ovat aina hyvin subjektiivisia, jolloin niitä on järkevä tutkia laajemmin keräten niistä aineistoa. Tarkoituksena ei ole siis etsiä vikoja tai epäkohtia kyseisen päiväkodin toiminnasta tai lähteä sitä sen enempää ruotimaan. Toivon kyselyn tuloksen myös olevan hyödyksi päiväkodille sen kehittäessä tapoja kohdata, informoida lasten vanhempia ja kommunikoida heidän kanssaan. Koska vastaaminen oli vapaaehtoista, uskon myös vastausten kuvaavan vanhempien kokemuksia yhteistyöstä ja antavan ideoita muun muassa informaation jakamisen kehittämismahdollisuuksista. Vaikka vastauksia tuli suhteellisen vähän, voidaan niistä muodostaa tutkimusaineisto. Mikäli vastausaktiivisuus olisi ollut alle 20% luokkaa, olisin luultavasti laajentanut

aineistonkeruuta kyselemällä myös työntekijöiden mielipidettä yhteistyöstä tai esimerkiksi haastatellut esimerkiksi muutamia vanhempia.

Oma tutkimukseni on pääasiassa kvalitatiivinen. Kvalitatiivisen eli laadullisen tutkimuksen tarkoituksena on tutkia asioita kokonaisvaltaisesti ja monisyisesti paljastaen tosiasioita, mahdollisia kehitystarpeita ja kokemuksia (Tuomi & Sarajärvi 2004, 94). Olemassa olevien faktojen todentaminen ja yleistykset taas kuuluvat kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen piiriin.

Kvalitatiivisen tutkimuksen perusideana on tutkia kokemusta omaavia ja asiasta perillä olevia henkilöitä. Laadullisen tutkimuksen aineistoa läpikäydessä on syytä muistaa keskittyä tutkimustehtävässä määriteltyn rajattuun aiheeseen ja muut mielenkiintoiset aineistosta nousevat asiat on jätettävä esimerkiksi seuraavan tutkimuksen aiheiksi. Vaikka tekisi mieli raportoida tutkimustehtävän ulkopuolisista asioista, ne on jätettävä raportista pois. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 94).

4.4 Analysointi

Ensimmäisenä tutkimusta analysoitaessa oli tarkastettava vastausaineisto mahdollisten virheiden tai puutteiden varalta. Esimerkiksi tyhjiä tai paljon täydennystä vailla olevia lomakkeita en olisi voinut hyväksyä. Yhtäkään lomaketta en joutunut hylkäämään, mutta osasta lomakkeita oli melko paljon kohtia, joita osa vastaajista oli jättänyt täyttämättä. Tällaiset kohdat olivat kuitenkin avoimia kysymyksiä ja ns. suljettuihin kysymyksiin jokainen vastaaja oli vastannut asianmukaisesti, joten kvantitatiivisesta osiosta sain tehtyä luotettavan yhteenvedon. Suljettujen kysymysten/toteamien joukossa oli kohta ”saan riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta”, johon kehittelin reliabiliteettia mittaavan vastakysymyksen (saan liian vähän informaatiota päiväkodin toiminnasta) varmistaakseni, että kysymykset oli ymmärretty oikein.

Tämän tutkimuksen aineiston analysointi perustuu sisällönanalyysiin, joka on laadullisen tutkimuksen perinteinen perusanalyysimenetelmä. Sisällönanalyysin

tarkoitus on saada aineisto tiiviiseen ja selkeään muotoon säilyttämällä sen sisältämä informaatio (Tuomi & Sarajärvi 2004, 110). Analyysi voi olla aineistolähtöinen tai teorialähtöinen. Tämä tutkimus on aineistolähtöinen, johon yleisesti ottaen kuuluu:

- 1) Aineiston redusointi eli pelkistäminen esimerkiksi tiivistämällä tai pilkkomalla osiin. Epäoleellisen tiedon poistaminen tutkimustehtävän ohjaamana.
- 2) Klusterointi eli ryhmittely, jossa aineisto käydään tarkasti läpi etsien samankaltaisuuksia ja/tai eroavaisuuksia kuvaavia käsitteitä; samaa asiaa tarkoittavat käsitteet ryhmitellään ja yhdistetään luokaksi.
- 3) Abstrahointi eli tutkimuksen kannalta oleellisen tiedon erottaminen, jonka perusteella muodostetaan teoreettinen käsitteistö.

(Tuomi & Sarajärvi, 105–116)

Tämän tutkimuksen sisällönanalyysi oli melko yksinkertainen tehdä kaavakkeen selkeän rakenteen, suhteellisen vähäisen vastaajamäärän ja kysymysten määrän/vastausten vuoksi. Ennen analyysin aloittamista on määriteltävä analyysiyksikkö, joka voi olla esimerkiksi yksittäinen sana tai lause. Tutkimustehtävä ja aineiston laatu ohjaavat analyysiyksikön määrittämistä. (Tuomi & Sarajärvi 2004, 110–111). Omat analyysiyksikköni olivat yhteydenpito, tiedonkulku, vaikuttaminen ja yleinen.

Klusteroinnissa ryhmittelin aineiston kolmeen pääluokkaan, jotka olivat **yhteydenpito, vaikuttaminen**, sekä **vapaa palaute**. Yhteydenpidon alaluokkina olivat *yhteydenpitokeinot ja tiedonkulku*. Vaikuttamisen alaluokkina olivat *vaikuttamiskeinot ja vaikuttamiskokemukset*. Vapaan palautteen jaoin alaluokkiin *tyytyväinen ja kehittämisen varaa(?)* kyselyissä ilmenneiden palautteiden, sekä kehitysehdotusten perusteella.

Abstrahointia en voi sanoa tämän tutkimuksen kohdalla tehneeni, sillä tutkimus on kokonaisuudessaan sen verran suppea, että on mahdoton muodostaa teoreettisia

käsitteitä, eikä se ollut alun perinkään työn tarkoitus. Kuitenkin abstrahoinnin perusperiaatteita on luettavissa tutkimuksen johtopäätöksissä, kun tutkimuksen kannalta oleellinen tieto on eroteltu tarkempiin johtopäätöksiin.

4.5 Tutkimusetiikka

Eettinen ajattelu on pohdintaa elämän eri tilanteissa. Mikä on oikein? Mikä on väärin? Oikeaa ja väärää tarkastellaan arvojen kautta. Elämässä yleisesti arvot voivat olla henkilökohtaisia tai yhteisöllisiä. Tutkimusetiikkaa koskiessa jokaisella tutkijalla on kuitenkin itse vastuu omaan tutkimukseensa liittyvästä etiikasta, vaikka lakien ja eettisten normien tuntemuksesta voikin olla hyötyä tutkimusta tehdessä. Tutkimusetiikkaan voidaan sisällyttää kaikki eettiset periaatteet, normit, arvot ja hyveet, joita jokaisen tutkijan tulisi noudattaa. Yksityisyyden kunnioittaminen antaa ihmisille oikeuden itse määrittää mitä tietoja he haluavat antaa tutkimuskäyttöön. Lisäksi tutkimustekstit olisi hyvä kirjoittaa niin, ettei niistä ole mahdollista tunnistaa ketään yksittäistä vastaajaa. Luottamuksellisuus taas tarkoittaa aineistonkäyttöä koskevia sopimuksia ja lupauksia, joihin tutkimuksen kohteen tulee voida luottaa. (Kuula 2006, 21–88.).

Tutkimusta tehdessä pyrin ottamaan tarkasti huomioon tutkimusetiikkaan liittyvät seikat. Tutkimuslupahakemuksessa oli ilmaistu kaikki ne periaatteet, joiden mukaan tutkimus tehtiin, minkä lisäksi tutkimuslomakkeen saatetekstissä korostin aineistonkäsittelyn tapahtuvan nimettömänä ja luottamuksellisesti, sekä vastausten tulevan vain minun tietooni ennen niiden käsittelyä.

Tutkimukseen vastaamisen anonymiteettiä korostaa se, että vastaaminen tapahtui nimettömänä ja vastauslomakkeet hävitetään asianmukaisesti.

5 TULOKSET

Vastaajien sukupuoli, ikä, lasten määrä ja päivähoitoryhmä ja asiakkuuden kesto jätettiin päiväkodin toiveesta ulkopuolelle, eikä sillä ole tutkimuksen kannalta oleellista merkitystä, koska kyselyn oli tarkoitus kartoittaa koko päiväkodin asiakaskuntaa, eikä erotella eri päivähoitoryhmien vanhempia. Mielestäni tämä oli hyvä ratkaisu, sillä en olisi itsekään uskonut ainakaan iällä, sukupuolella tai asiakassuhteen kestolla saatavan mitään uutta näkökulmaa tuloksiin tämän tutkimuksen kannalta.

5.1 Yhteydenpitokeinot ja tiedonkulku

Tutkimuksen ensimmäinen kysymys oli ”Millä tavoin pidät yhteyttä päiväkodin henkilökuntaan”, josta sai valita yhden tai useamman vaihtoehdon. Vaihtoehtoja oli kasvotusten, puhelimitse, sähköpostilla, kirjeitse tai muilla tavoin avoimen kohdan kera. Vastaajista kaikki (11/11) kertoivat pitävänsä yhteyttä päiväkodin henkilökuntaan kasvotusten, minkä lisäksi 10 kertoi lisäksi pitävänsä yhteyttä puhelimitse. Kaksi vastaajaa oli myös lisännyt muilla tavoin-kohtaan tekstiviestitse. Tästä on siis helppo ilman suurempaa taulokointia päätellä yhteydenpidon tapahtuvan kasvotusten, puhelimitse, sekä tekstiviestein välityksellä. Päiväkodissa ei ole käytössä Facebook-ryhmää, joten tämä alkuperäisesti mukana ollut kysymys jätettiin tutkimuksen ulkopuolelle.

Alla olevassa taulukossa luokiteltu vastausten jakautuminen prosentteina tiedonkulkua ja yhteydenpitoa koskevissa kysymyksissä (suluissa kysymykseen oheisen vastauksen antaneiden lukumäärä):

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Saan riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta	73% (8)	27% (3)	0 %	0 %	0 %
Saan riittävästi tietoa omaa lastani / omia lapsiani koskevista asioista	55% (6)	45% (5)	0 %	0 %	0 %
Saan päivittäin tietoa, kuinka lapseni päivä on sujunut	55% (6)	45% (5)	0 %	0 %	0 %
Saan liian vähän informaatiota päiväkodin toiminnasta	0 %	0 %	9% (1)	91% (10)	0 %

Taulukko 1.

Kuten taulukosta käy ilmi, suurin osa vanhemmista on erittäin tyytyväisiä päiväkodin henkilökunnan jakamaan informaatioon, sekä vuorovaikutukseen heidän kanssaan ja kokee olevansa täysin samaa mieltä toteamien kanssa. Vanhemmista 8 eli 73% kokee saavansa riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta. Loput 27 % ovat osittain samaa mieltä. Täysin eri mieltä olevia vastauksia ei ollut kuin reliabiliteettikysymyksessä, jonka tarkoitus oli varmistaa, että kaikki lukevat, sekä ymmärtävät kysymykset.

Omaa lasta/lapsia ja lapsen/lapsien päivän sujumista koskevaa asiaa ja tietoa koettiin saatavan riittävästi ja kaikki vastaajista olivat joko täysin samaa mieltä (55%) tai osittain samaa mieltä (45%).

5.2 Yhteydenpidon ja tiedonkulun kehittäminen ja siihen liittyvä vapaa palaute

Osa vanhemmista oli tarjonnut kehittämisideoita yhteydenpitoon kodin ja päiväkodin välillä. Joukossa oli muun muassa seuraavanlaisia kehittämisideoita:

“Enemmän tietoa päivän kulusta hakiessa”

“Olisi kiva, jos lapsesta kirjattaisiin päivittäin tai ainakin viikottain tietoja päivien kulusta ym.”

“Voisi saada enemmän tietoa miten päivä on mennyt”

Näiden perusteella voidaan päätellä, että lasta hakiessa voitaisiin mahdollisesti tarjota enemmän tietoa päivien kulusta. Myös päivittäin/viikottain täytettävä reissuvihko sai kannatusta. Lomakkeissa oltiin lisäksi pohdittu, riittäisivätkö henkilökunnan rajalliset resurssit tällaiseen.

Vapaata palautetta ja arviointia tiedonkulkuun liittyen tuli hieman enemmän kuin kehitysideoita ja ne olivat pelkästään positiivista.

“Hyvin on toiminut”

“Aina kysyttäessä olemme saaneet tietoa milloin mistäkin”

“On kiva kuulla, kun lapsia hakee iltapäivällä miten päivä on mennyt”

“Tiedonkulku sujuu päiväkodissa hyvin”

“Tapahtumista/menoista ilmoitetaan ajoissa ja päivän kulustakin saa mukavasti infoa henkilökunnalta”

Molempien tiedonkulkua ja yhteydenpitoa koskevien kysymysten perusteella voidaan siis päätellä vanhempien olevan tyytyväisiä päiväkodin toimintaan ja vuorovaikutukseen.

5.3 Vaikuttaminen

Alla olevassa taulukossa luokiteltu vastausten jakautuminen prosentteina vaikuttamista koskevista kysymyksissä (suluissa kysymykseen oheisen vastauksen antaneiden lukumäärä):

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Koen voivani vaikuttaa lapseni hoitoon liittyviin asioihin	45% (5)	55% (6)	0 %	0 %	0 %
Koen voivani vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen liittyviin asioihin	45% (5)	18% (2)	37% (4)	0 %	0 %
Saan tarvittaessa tukea vanhemmuuteen	45% (5)	28% (3)	9% (1)	0 %	18% (2)

Taulukko 2.

Vaikutusmahdollisuudet oman lapsen/lapsien hoitoon liittyvissä asioissa koettiin hyviksi ja 45% vastaajista kokikin voivansa vaikuttaa oman lapsensa hoitoon liittyviin asioissa, loput 55% olivat osittain samaa mieltä. Vaikutusmahdollisuudet päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen koettiin hieman heikommaksi, mutta kuitenkin melko hyviksi ja 63 % vanhemmista koki voivansa vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen liittyviin asioihin. Loput 37% olivat osittain eri mieltä.

Vaikuttamiseen liittyvää vapaata palautetta ei tullut lainkaan, mistä voidaan päätellä vanhempien olevan suhteellisen tyytyväisiä tilanteeseen siitä huolimatta, että osa ei kokenut voivansa vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen. Se voi myös tarkoittaa, että kehittämisideoita ei yksinkertaisesti ole tai vanhemmat eivät koe voivansa vaikuttaa asioihin sen enempää, mikä erityisesti voisi olla hyvä kehittämiskohta päiväkodin henkilökunnalle. Voitaisiko kiinnittää enemmän huomiota, miten antaa vanhemmille mahdollisuuksia vaikuttaa enemmän päiväkodin toimintaan?

Vanhemmuuden tuen saaminen oli vanhempien mukaan myös melko hyvillä kantimilla, sillä 45% vastanneista koki saavansa tarvittaessa tukea vanhemmuuteen ja 28 % oli osittain samaa mieltä. Yksi vastaajista (9%) oli osittain eri mieltä ja kaksi (18%) eivät osanneet sanoa. Vaikka suurin osa vanhemmista koki saavansa tukea vanhemmuuteen, niin lähes kolmasosa vastaajista jätti tulkinnanvaraa, mikä voidaan myös mahdollisesti nähdä huomionarvoisena kehityskohteena.

5.4 Vapaa palaute

Vapaata palautetta tuli jonkin verran. Noin puolet vastaajista antoi vapaata palautetta, joka oli pelkästään positiivista.

“Iloiset, asialliset, mukavat ihmiset”

“Mukavat “tädit”

“Olen kaikin puolin tyytyväinen lasteni päivähoitoon”

“Lapset saavat tehdä ja kokea erilaisia asioita”

“Tiedonkulku kodin ja hoitopaikan välillä sujuu hyvin ja lapset viihtyvät”

“Mukavat ihmiset, lapset menevät mielellään hoitoon”

Palautteen perusteella vanhemmat ovat miltei kaikin puolin tyytyväisiä, eikä kehittämisen varaa juurikaan ole. On hienoa raportoida hoitopaikalle tällaisista tuloksista ja mahtava kuulla kuinka tyytyväisiä vanhemmat ovat lastensa päivähoitoon, sekä vuorovaikutukseen hoitopaikan ja kodin välillä.

5.5 Kehittämisen varaa (?)

Tämä kohta jäi hieman avoimeksi, sillä suurempia kehittämistarpeita ei yksinkertaisesti löytynyt. Vastausten perusteella voidaan päätellä, että kuulumisten vaihtoon ja päivien kulusta informoimiseen voisi lapsia kotiin hakiessa hieman panostaa ja kehitellä mahdollisesti uudenlaisia, monipuolisempi yhteydenpitokeinoja tai menetelmiä. Toisaalta taas suurin osa vanhemmista oli tähänkin erittäin tyytyväisiä, joten mitään kovin merkittäviä muutoksia lienee turha lähteä tekemään.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Päiväkodin lasten vanhemmat ovat hyvin tai melko tyytyväisiä yhteydenpitoon, tiedonkulkuun, vaikuttamismahdollisuuksiin, sekä päivähoitoon yleisesti. Osa on osittain eri mieltä omista vaikutusmahdollisuuksistaan päiväkodin toimintaan, mutta samalla kokee kuitenkin voivansa vaikuttaa oman lapsensa hoitoon liittyviin asioihin. Epävarmuutta oli hieman havaittavissa myös vanhemmuuden tuen saamisessa, jota koskevassa kysymyksessä kaksi ei osannut sanoa mitään ja yksi vastaajista oli osittain eri mieltä. Loput vastaajista olivat kuitenkin täysin tai osittain samaa mieltä. Olisiko tässä jotain kehitettävää? Päiväkodissa käydessäni itselleni on jäänyt lämminhenkinen kuva päiväkodista, olen nähnyt iloisia lapsia, tyytyväisen oloisia vanhempia, sekä asialleen omistautuneita ammattilaisia. Tilat ovat viihtyisät, lapsilla on virikkeitä, monipuolisuuteen panostetaan ja lapset saavat kasvaa ihanassa ympäristössä vesistön keskellä, jossa on upeat puitteet luonnossa liikkumiseen, mutta myös mahdollisuuksia kaupunkiaktiviteetteihin.

7 POHDINTA

Vaikka tutkimus on ollut itselleni eräänlainen iäisyysprojekti, niin sen tekeminen oli mielenkiintoista. Aluksi oli tosi vaikea määrittää mistä lähteä liikkeelle. Itselleni jäi kuitenkin paljon kehitettävää seuraavaa tutkimusta ajatellen ja tätäkin tutkimusta tehdessä aina välillä kaipasin laajempaa käsittelytapaa ja itseäni paikoin jopa harmitti, etten ottanut mukaan haastatteluja. Haastattelut olisivat tehneet työstä huomattavasti paljon laajemman ja antaneet konkreettista kosketuspintaa päiväkodin asiakkaisiin/henkilökuntaan. Oma motivaatiotani söi jonkin verran se, että työstä tuli aika paljonkin erilainen mitä alun perin olin suunnitellut.

Olisin halunnut haastatella päiväkodin työntekijöitä, mutta tämä ei ollut oikein mahdollista päiväkodin puolelta, sillä he kokivat tämänkaltaisen suppeahkon kyselyn vastaavan parhaiten heidän toiveitaan ja palvelevan parhaiten omaa tarkoitustani (opinnäytetyön tekeminen). Halusin kunnioittaa päiväkodin yksityisyyttä, enkä

tulosten saapuessa ollut halukas edes tuottamaan lisäkuormaa heille, sillä itselleni tuli hyvin selväksi, että tämä riittää, eikä laajempaa tutkimusta kaivata muutenkin kiireisen päiväkotiarjen keskellä. Tein ensin todella laajan kyselykaavakkeen, jota sitten muokattiin päiväkodin toiveiden mukaiseen muotoon melko reilulla kädellä. Itseäni jäi harmittamaan kyselykaavakkeen muokkautuminen suppeampaan muotoon, mutta minulle on erittäin tärkeää, että saan kunnioittaa päiväkodin omia toiveita ja, että kyselylomake on päiväkodin henkilökunnan hyväksymä ja palvelee juuri heidän tarpeitaan parhaalla mahdollisella tapaa. Siinä mielessä voin sanoa onnistuneeni. Vastauksia tuli sen verran mitä osattiin odottaa ja päiväkodin johtaja oli omien sanojensa mukaan hieman yllättynytkin vastaajien määrästä.

Tulokset olivat sen verran positiivisia, että mitään erityistä kehitettävää ei ole tarpeen nyhtää. Ainoana mahdollisesti esille nostettavana potentiaalisena kehittämiskohteena voitiin noteerata se, että jopa alle puolet vanhemmista olivat täysin samaa mieltä kysyttäessä vaikuttamismahdollisuuksista päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen. Jopa neljä yhdestätoista vastaajasta oli osittain eri mieltä, kun taas omaa lasta koskeviin asioihin vanhemmat kokivat voivansa vaikuttaa. Tulisiko tämä ottaa päiväkodissa jatkossa hieman enemmän huomioon? Omasta mielestäni on tärkeää, että vanhemmilla kokevat heilläkin olevan vaikutusmahdollisuuksia, sillä tiiviillä yhteistyöllä se voisi parhaassa tapauksessa johtaa erittäin hedelmälliseen yhteistyöhön. Samaten vanhemmuuden tuen saamiseen liittyvässä kysymyksessä esiintynyt pieni epävarmuus voisi olla pieni pöydälle nostettava seikka ja voitaisiin miettiä olisiko tarvetta siihen vielä lisää panostaa.

Itse uskon päiväkodissa tehtävän vuosittaisen kehittämiskyselyn hieman laimentaneen vastausaktiivisuutta ja osa vanhemmista saattaa kokea tämän tyypiset kyselyt ”turhiksi” ollessaan jo valmiiksi tyytyväisiä, minkä vuoksi eivät koe tarpeelliseksi vastata. Vastausajankohta oli melko varhain syksyllä, mikä sekin saattaa vaikuttaa vastausaktiivisuuteen, sillä joukossa on mukana paljon uusia asiakkaita, joilla ei välttämättä ole niin laajaa kokemusta juuri tämän päiväkodin toiminnasta, eikä myöskään näkemystä kehittämiselle.

Päiväkodin toiveesta jätin myös mainitsematta kyselyiden tuloksia käytettävän päiväkodin toiminnan kehittämiseen, sillä näin ei välttämättä ole, mutta ainakin jonkinlaista osviittaa koen tämän tutkimuksen perusteella saatavan. Itse olisin sen halunnut lisätä, mutta en usko, että se olisi merkittävästi lisännyt vastaamisprosenttia. Vastaajien määrän vähäisyys tietenkin helpotti vastausten läpikäyntiä ja teki lopputuloksesta selkeän, vaikkakin vastausaktiivisuus hiukan jäikin itseäni harmittamaan ja supisti tutkimuksen laajuutta.

Olennaista on myös se, että minä itse sain tämän tutkimuksen tekemisestä paljon irti ja havaitsin kehittämiskohteita tulevia tutkimuksiani varten, joiden myötä koen osaavani jatkossa laajalti ottaa huomioon erilaisia näkökulmia ja hyödyntää tutkimusmenetelmiä. Tätä työtä tehdessä olen saanut valtavasti uutta tietoa ja oppinut paljon tutkimuksen tekemisestä. Edellä mainittujen ohessa olen tutustunut valtavaan määrään kirjallisuutta, tutkimuksia, sekä päässyt seuraamaan varhaiskasvatuksen päivittymistä nykypäivän tasalle.

Haluan tutkimuksellani korostaa, miten olennaista myös kodeista tuleva palaute on asiakastyytyväisyyden ylläpidon kannalta. Perusarjessa on helppo sanoa välittömimmät asiat, mutta huomaamatta moneen asiaan ei tule puututtua, minkä seurauksena rakentava palaute ja tyytyväisyyden ilmaiseminen jäävät toisinaan vähemmälle huomiolle. Tämän työn yhtenä tavoitteena olikin löytää tutkimuseettisesti arvokasta tietoa kyselyn kautta.

Minua jäi myös harmittamaan, etten keksinyt aihetta aikaisemmin ja päädyin vaihtamaan sitä pariin kertaan, mikä söi motivaatiota, sekä viivästytti tutkimuksen valmistumista. Tämä olisi myös mahdollistanut laajemman tutkimuksen tekemisen. Toisaalta avokysymysten analysointi vie yllättävän paljon aikaa ja vaivaa, vaikka tässäkin niitä runsaasti ollut. Olisin mielelläni ottanut tutkimuskohteeksi päiväkodin, jossa itse olen ollut työssä, mutta se ei valitettavasti tutkimusta aloittaessa ollut mahdollista sellaisten päiväkotien osalta. Näin jälkeempäin ajateltuna olisi ehkä ollut fiksua valita tutkimuskohde samalta paikkakunnalta, jossa itse asun. Se olisi edesauttanut tutkimuksen valmistumista. Oma elämäntilanteeni ei myöskään ollut

paras mahdollinen tutkimuksen toteuttamiseen epäsäännöllisyytensä ja erinäisten sattumien vuoksi.

Työni teoriaosuus toimittaa tutkimusta suurempaa virkaa ja siinä paneudun monialaisesti kasvatuskumppanuuteen, vuorovaikutukseen ja muihin olennaisiin asioihin, sekä todennan oppimaani tietoa. Koen sen olevan merkittävän tärkeää oman ammatillisen kehittymiseni näkökulmasta. Kävin todella paljon erilaista aineistoa läpi ja valitsin niistä omasta mielestäni parhaat ja olennaisimmat. Samalla sain todella paljon arvokasta tietoa, jota voin hyödyntää sekä käytännön arjessa, että työelämässä ja samalla myös kannustaa itseäni syventämään opintojani mahdollisesti psykologian pariin ammatillista kehittymistäni tukien. En kokenut teoriaosuuden kirjoittamista haasteelliseksi ja sitä olisin mielelläni tuottanut enemmänkin, jos se vain olisi työni aihetta lähemmin koskettanut.

Lähteiden merkitseminen koen osittain haastavana, kun kirjoittaa asioista, joista on oppinut useita aineistoja läpi kahlatessa. Lähdeluettelon laatiminen oli muutenkin itselleni yksi haastavimmista osuuksista johtuen siitä, että olin aluksi hieman huolimaton niiden kanssa, mikä vaikeutti niiden läpikäymistä myöhemmin. Lisäksi tein myöhemmin pieniä muutoksia ja koin ajoittain pahojakin epätoivon hetkiä, jolloin teki mieleni aloittaa kaikki alusta. Onneksi kuitenkin pysyin sisukkaana ja lopuksi voinkin olla ihan tyytyväinen kasaamaani teokseen.

Toivon työstäni olevan mahdollisimman paljon iloa ja hyötyä päiväkodin henkilökunnalle, vaikka meidän suhteemme jäi hieman etäiseksi siihen nähden, mitä itse olisin toivonut tai odottanut. Tutkimuksen tekeminen oli kokonaisuudessaan ilo. Haasteellisimmaksi koin asioiden aloittamisen. Minulle on tärkeää, että saan tehdä asiat perinpohjaisesti. Yleensä koen olevani aikaansaava, kunnianhimoinen ja reipas. Tämän työn tekemisessä kesti kauan, mikä yllätti itsenikin ja vaikka se jälkeinpäin jopa huvittaa niin olisin varmasti ollut tyytyväisempi lopputulokseen, jos olisin tehnyt tämän aikoinaan kerralla kuntoon. Tutkimusta tehdessä lannistuin ajoittain pienistä vastoinkäymisistä, kuten tekstien häviämisestä, ongelmista tietokoneen kanssa ja muista ei tutkimuksen kannalta niin oleellisista asioista. Tärkeintä on kuitenkin se, että

tästä minulla on kaikki mahdollisuudet jatkaa oman alani ammattilaisena itseäni kehittäen, muita auttaen ja asioihin syventyen, tietenkin oman parhaani tehden.

Olen tyytyväinen saatuaani lomakkeista jäsenneiltyä järkevän kokonaisuuden ja uskon tutkimustulosten olevan luotettavia. Vastaisuuden varalle huomaan itselleni sopivan paremmin hiukan tarkempi ennakkosuunnittelu. Myös ennalta määritetty tutkimusaihe toimisi kohdallani, sillä minusta on upeaa syventyä aiheeseen, jos minulta konkreettisesti odotetaan jotakin ja saan tehdä parhaani jotakin tahoja tai omaa mielenkiintoani palvellen ja auttaen.

Itselläni on halua ja mielenkiintoa johonkin laajempaankin tutkimukseen lyhyemmällä aikataululla. Enkä pitäisi täytenä mahdottomuutena jonkinmoisia lisäelementtejä sisältävää jatkotutkimustakaan.

LÄHTEET:

Alasuutari, M. 2009. Kasvatusinstituutiot lapsuuden rakentajina. Tampere: Vastapaino.

Alasuutari Maarit, Karila Kirsti. Kasvatusvuorovaikutus. 2006.

American Academy of Pediatrics; Schurgin O’Keeffe, Kathleen Clarke-Pearson and Council on Communications – The impact of social media on Children, Adolescents, and Families. 2011.

<http://pediatrics.aappublications.org/content/pediatrics/127/4/800.full.pdf>

Bronfenbrenner, U. 1979. The ecology of human development: Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Drew, Paul – Heritage, John (toim.) 1992: Talk at work Cambridge: Cambridge University Press.

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi varhaiskasvatuslain sekä lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain muuttamisesta:
<http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2015/20150080>

Härkönen Ulla: Teorian ja tutkimuskohteen vuorovaikutus – Bronfenbrennerin ekologinen systeemiteoria ihmisen kehittymisestä teoksessa oppimista, opetusta, monitieteisyyttä – kirjoituksia Kuninkaankartanonon mäeltä. Toim. Niikko A., Pellikka I. & Savolainen E. Verkkoversio 2008.

Institutionaalisesta vuorovaikutuksesta:

http://www.kotikielenseura.fi/virittaja/hakemistot/jutut/2002_4_629.pdf

JHL:n tiedotus varhaiskasvatuslain uudistumisesta:

http://www.jhl.fi/portal/fi/tyoelama/ammattialatoiminta/varhaiskasvatus/uudistuva_v_arhaiskasvatuslaki/

Julkisten ja hyvinvointialojen liiton www-sivut. Viitattu joulukuu 2015.

<http://www.jhl.fi/portal/fi/>

Karila, K. & Nummenmaa, A.R. 2006. Kasvatusvuorovaikutus ja yhteisöllinen työkuultuuri. Teoksessa K. Karila, M. Alasuutari, M. Hännikäinen, R. Nummenmaa, & H. Rasku-Puttonen (toim.) Kasvatusvuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus kannattelee lasta- opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski. Gummerus kirjapaino Oy.

Kiviniemi, T. & Kohonen, T. 2011. Arkikeskustelua kasvattajien kanssa – vanhempien kokemuksia päiväkodin tulo- ja hakutilanteiden vuorovaikutuksesta. AMK- opinnäytetyö. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu huhtikuu 2016.

https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/35526/Kiviniemi_Teija_Kohonen_Tommi.pdf?sequence=1

Kuula, Arja. 2006. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Tampere: Vastapaino.

Laki lasten päivähoidosta vuodelta 1973:
<http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/1973/19730036>

Lastentarhanopettajaliiton www-sivut. Viitattu 23.12.2016.
<http://www.lastentarha.fi/cs/ltol/public>

Lasten päivähoito 2014. Viitattu 18.4.2016.
https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129632/Tr28_15.pdf

Lihr, Silja; Sosiaalhallitus. 1981. Iloiset toimintatuokiot. Valtion painatuskeskus. Helsinki. 3.painos.

Lounassalo, J. 2001. Pienten lasten päivähoidon kehitys ja perhepolitiikka. Teoksessa Helenius A., Karila K., Munter H., Mäntynen P. & Siren- Tiusanen H, (toim.). Pienet päivähoidossa – Alle kolmivuotiaiden varhaiskasvatuksen perusteita. WSOY. Helsinki. 218-253.

Mannerheimin Lastensuojeluliiton blogi. Viitattu joulukuu 2015.
<http://www.mll.fi/blogi/?x16855855=w24429517>

MLL:n varhaiskasvatusseminaari- Päivähoidosta varhaiskasvatukseen 12.9.2014. Finlandia-talo. Helsinki. Viitattu joulukuu 2015
http://mll-fi-bin.directo.fi/@Bin/1c0e65593872e88da3fa480e347cfb05/1464696716/application/pdf/22248939/Onnismaa_Miten%20uusi%20laki%20muovaa%20varhaiskasvatusta12914.pdf

Mönkkönen, Kaarina 2007. Vuorovaikutus. Dialoginen asiakastyö.

Niikko, Anneli. 2001. Esiopetuksen pitkä taival. Gummerus Kirjapaino Oy, Saarijärvi. Verkkojulkaisu.
<http://sokl.uef.fi/verkkojulkaisut/esiopetus2/images/esiop.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriön www-sivut. Viitattu 18.11.2015.
<http://www.minedu.fi/OPM/?lang=fi>

Opetushallituksen www-sivut. Viitattu joulukuu 2015 & huhtikuu 2016.
<http://www.oph.fi>

Penn, Helen. 2014. Understanding Early Childhood. McGraw-Hill Education. UK.
<https://books.google.fi/books?id=U4NFBgAAQBAJ&hl=fi>

Penn, Helen. 2005. Understanding early childhood education. Issues and controversies. Glasgow: Bell & Bain Ltd.

Päivähoidon ja vanhempien kasvatuskumppanuus pikkulapsiperheiden arjessa:
https://www.jyu.fi/ytk/laitokset/perhetutkimus/tutkimus/paletti/gradu_lehtipaa

Ruusuvuori, J., Haakana, M. & Raevaara, L. (toim.). Institutionaalinen vuorovaikutus. Keskusteluanalyttisiä tutkimuksia. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura 2001. 226 s. ISBN 951-746-250-6.
http://www.kotikielenseura.fi/virittaja/hakemistot/jutut/2002_4_629.pdf

Saarinen, P., Ruoppila, I. & Korkiakangas, M. 1994. Kasvatuspsykologian kysymyksiä. Helsingin yliopisto: Lahden koulutus- ja tutkimuskeskus.

Sastamalan kaupungin varhaiskasvatussuunnitelma. Sastamalan kaupungin www-sivut. 2016. Viitattu 18.4.2016.
http://www.sastamala.fi/sastamala/liitetiedostot/editori_materiaali//22145.pdf?name=Varhaiskasvatussuunnitelma

Sosiaali- ja terveysministeriö. 2013. Lapsi- ja perhepolitiikkaa Suomessa. Viitattu joulukuun 2015
http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/69914/URN_ISBN_978-952-00-3374-3.pdf?sequence=1

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus. Gummerrus Kirjapaino Oy. Saarijärvi. 2005.

S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13., osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. Viitattu joulukuun 2015.
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/lait_ja_opaat/varhaiskasvatus_ja_paivahoito

THL:n määritelmä kasvatuskumppanuudesta:
https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/varhainen-avoin-yhteistoiminta/kasvatuskumppanuus

Timonen, N. 2008. Asiantuntijuus päivähoidon porteilla – keskusteluanalyttinen tutkimus vanhemman ja varhaiskasvattajan tiedollisten asemien rakentumisesta päivittäisissä kohtaamisissa. Pro gradu -tutkielma. Sosiaalipsykologia. Viitattu huhtikuun 2016.
<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/80457/gradu03447.pdf?sequence=1>

Tuomi, Jouni, Sarajärvi, Anneli. 2013. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Tammi. (94-116)

Vanhempien kokemuksia osallisuudesta oululaisessa päiväkodissa:
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/61612/lehtonen_luosujarvi_puttonen.pdf?sequence=1

Varhaiskasvatuslaki. Viitattu syyskuu 2015.
<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. 2005. Saarijärvi: Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus/Stakes.
<https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/77129/Varhaiskasvatussuunnitelmanperusteet.pdf?sequence=1>

VUOROVAIKUTUSTA KOSKEVA KYSELY PÄIVÄKODIN LASTEN VANHEMMILLE

Hei!

Olen valmistuva sosionomiopiskelija Satakunnan ammattikorkeakoulusta. Teen opinnäytetyönäni kyselyn kotien ja päiväkodin välisestä vuorovaikutuksesta ja tiedonkulusta.

Kysely tapahtuu vastaamalla alla oleviin kysymyksiin. Tässä muutamia esimerkkejä siitä, minkälaisia asioita voitte vastatessanne miettiä: Onko yhteydenpito koteihin riittävää? Tiedotetaanko lastasi/lapsianne koskevista asioista tarpeeksi ajoissa ja selkeästi? Millaiseksi koette omat vaikutusmahdollisuutenne? Omat kehitysideat ovat myös enemmän kuin tervetulleita.

Kaikki tieto käsitellään **nimettömänä ja luottamuksellisesti**. Vastaukset voi palauttaa päiväkodissa sijaitseviin laatikoihin tai välittää päiväkodin henkilökunnalle. Vastausaikaa on torstaihin **24.9.2015** asti. Henkilökunnan kautta vastauslomakkeet siirretään laatikoihin, joten vastaukset eivät tule kenenkään muun kuin minun tietooni ennen tulosten esittämistä myöhemmin syksyllä. Esitän opinnäytetyöni Satakunnan ammattikorkeakoulun opinnäytetyöseminaarissa syksyn aikana, minkä jälkeen opinnäytetyöni kokonaisuudessaan on nähtävissä koulumme opinnäytetyöpankissa, Theseuksessa.

KYSELY:

Millä seuraavilla tavoilla pidät yhteyttä päiväkodin henkilökuntaan? (voit valita useamman vaihtoehdon)

- ☐ kasvotusten
  - ☐ puhelimitse
  - ☐ sähköpostilla
  - ☐ kirjeitse
  - ☐ muilla tavoin, miten
-

	Täysin samaa mieltä	Osittain samaa mieltä	Osittain eri mieltä	Täysin eri mieltä	En osaa sanoa
Saan riittävästi tietoa päiväkodin toiminnasta.	1	2	3	4	5
Saan riittävästi tietoa omaa lastani/omia lapsiani koskevista asioista.	1	2	3	4	5
Saan päivittäin tietoa, kuinka lapsen päivä on sujunut.	1	2	3	4	5
Saan liian vähän informaatiota päiväkodin toiminnasta.	1	2	3	4	5
Koen voivani vaikuttaa lapseni hoitoon liittyviin asioihin.	1	2	3	4	5
Koen voivani vaikuttaa päiväkodin toimintaan ja sen kehittämiseen liittyviin asioihin	1	2	3	4	5
Saan tarvittaessa tukea vanhemmuuteen.	1	2	3	4	5

Millä tavoin **yhteydenpitoa** kodin ja päiväkodin välillä voitaisiin kehittää?

Anna vapaata palautetta tiedonkulkuun liittyen:

Anna vapaata palautetta vaikuttamiseen liittyen:

Sana on vapaa! Anna vapaata palautetta yleensä päivähoidon liittyen:
